

86

Kertomus
Työväen Sivistysliiton
toiminnasta vuonna 1986

**Kertomus
Työväen Sivistysliitto TSL ry:n
toiminnasta vuonna 1986**

Sisällys

I Työväen omaehtoinen sivistystyö	3
II Jäsenjärjestöt, opinto- ja piirijärjestöt sekä hallinto	7
1. Jäsenjärjestöt	7
2. Valtuusto	7
3. Liittotoimikunta	8
4. Opintokeskuksen johtokunta	8
5. Ruotsinkielisen sihteeristön johtokunta	8
6. Alatoimikunnat	8
7. Piirijärjestöt ja piirijärjestöjen neuvottelukunta	8
8. Opintojärjestöt ja opintojärjestöjen neuvottelupäivät	9
9. TSL:n edustus järjestöissä, laitoksissa ja toimikunnissa	10
III Liiton henkilökunta	11
IV Yleisjohto	13
1. Johtoryhmä	13
2. Yhteistyötoimikunta	13
3. Kansainvälinen toiminta	13
4. Tiedotustoiminta	14
V Talous ja hallinto	16
1. Toimialan johto	16
Ranta-Toivalan kurssikeskus	16
Kehitysyhteistyö ja rauhantyö	17
2. Toimisto-osasto	20
3. Järjestöosasto	20

VI Opintotoiminta	21
1. Toimialan johto	21
2. Opinto-osasto	22
Opintokerhotoiminta	22
Opinto-ohjaajakoulutus	22
Kurssitoiminta	23
Luentotoiminta	23
Ruotsinkielinen toiminta	23
3. Pedagoginen osasto	24
VII Kulttuuritoiminta	25
1. Toimialan johto	25
2. Kulttuuriolosasto	25
VIII Tilastot ja liitteet	27
Jäsenjärjestöt	27
TSL:n valtuusto	28
Opintokerhot	30
Opinto-ohjaajakoulutus	43
Kurssitoiminta	45
Luentotoiminta	53
Opintoaineistojen tuotanto ja menekki	54
Kulttuuritapahtumat	56
Lausunnot ja kannanotot	58
IX Tilinpäätös	61
Tuloslaskelma	64
Tase	66
Tilintarkastuskertomus	67

Työväen omaehtoinen sivistystyö

Aikuiskoulutus vuosikymmenen koulunuudistus

Aikuiskoulutuksen kehittäminen on tämän vuosikymmenen koulunuudistus samalla tapaa kuin peruskoulu oli 1960-luvulla ja keskiasteen uudistus 1970-luvulla. Aikuiskoulutuksen merkitys tunnustetaan tänään yhteiskunnan joka tasolla, asettaa yhteiskunnan rakennemuutos juuri aikuiskoulutukselle mittavia haasteita. Aikuisopiskelu onkin nousemassa merkittäväksi yhteiskunnalliseksi ja tuotannolliseksi muutosvoimaksi.

Ammatillisella aikuiskoulutuksella on keskeinen merkitys mm. työllisyys- ja työaikakysymysten ratkaisemisessa, kun uudistuva työelämä asettaa aikuisväestölle entistä laaja-alaisemman ja paremman koulutuksen vaatimuksia. Aikuiskoulutuksen ei tule kuitenkaan vain sopeutua ulkopuolella tapahtuviin muutoksiin, vaan sen

on voitava ohjata muutoksia haluttuun suuntaan. Erityisen tärkeää on kyetä ennakkoimaan työssä tapahtuvia muutoksia ja luomaan niiden edellyttämiä valmiuksia.

Aikuiskoulutuksen kehittämisen painopiste on ammatillisessa aikuiskoulutuksessa. Vuoden 1987 aikana tullaan parantamaan aikuisten opintososiaalista tukea. Vuoden alusta astui voimaan opintovapaalain muutos ja kesällä 1987 saadaan opintotukilain muutos, joka mahdollistaa aikuisille palkallisen, kokopäiväisen ammatillisen opiskelun.

Ammatillisen aikuiskoulutuksen kehittäminen ei kuitenkaan yksin riitä, vaan myös yleissivistävän koulutuksen merkitys korostuu. Vaatiihan informaatioyhteiskunta jäseniltään entistä laajempia yhteiskunnallisia tietoja ja taitoja. Monimutkaisuus yhteiskuntamme vain vieraannuttaa jäseniään, ellei ihmisillä ole mahdollisuuksia hankkia uusia tietoja ja taitoja ja kehittää maailmankuvaansa koulutuksen avulla. Yhteiskunnan demokraattisen kehityksen kannalta on tärkeää, että kansalaisilla on elävä kiinnostus siihen, mitä ympärillä tapahtuu ja aktiivinen halu vaikuttaa niin koko yhteiskuntaan kuin työelämään ja välittömään lähiympäristöön. Siksi myös vapaan sivistystyön kehittäminen on turvattava ja sen saamaa yhteiskunnan taloudellista tukea lisättävä.

Aikuiskoulutuksen edistäminen ei saa jättää alleen kulttuurin tukemista. Tähän mennessä kulttuurin lainsäädännön ja valtiontukijärjestelmän kehittämisessä ei olla päästy kylliksi eteenpäin. Etenkin omaeh-

toisen kulttuurityön kehittäminen on nyky-yhteiskunnalle suuri haaste, onhan kansainvälinen massakulttuuri kaiken aikaa rusementamassa kansallisia kulttuureja alleen. Silloin vain harvat olisivat kulttuurin tekijöitä ja valtaosa sen passiivisia kuluttajia.

Aikuiskoulutuksen kehittämistyön tuloksena on paranneltu joitakin vapaan sivistystyön alueen lakeja. Järjestöllisen sivistystyön toimikunnan esitys uudesta sivistysjärjestölaista on kuitenkin tähän mennessä jäänyt odottamaan. Toimikunnan esitystä on nyt valmistellut erityinen työryhmä, joka jätti opetusministeriölle ehdotuksensa maaliskuussa 1987. Työryhmän ehdotus toisi sivistysjärjestöjen kulttuuritoiminnan sekä myös kulttuuriharrastusryhmien ohjaajakoulutuksen lakisääteisen valtionavun piiriin opintotoiminnan tapaan. Samalla laki opintokeskusten valtionavusta korvautuisi lailla sivistysjärjestöjen valtionavusta.

Edellä kuvatun kaltainen lakiuudistus parantaisi tärkeällä tavalla kansallisen kulttuurimme elinmahdollisuuksia ja tekisi sivistysjärjestöjen kulttuuritoiminnan vihdoinkin tasavertaiseksi opintotoiminnan kanssa poistaen näin jo vuosia vallinneen epäkohdan.

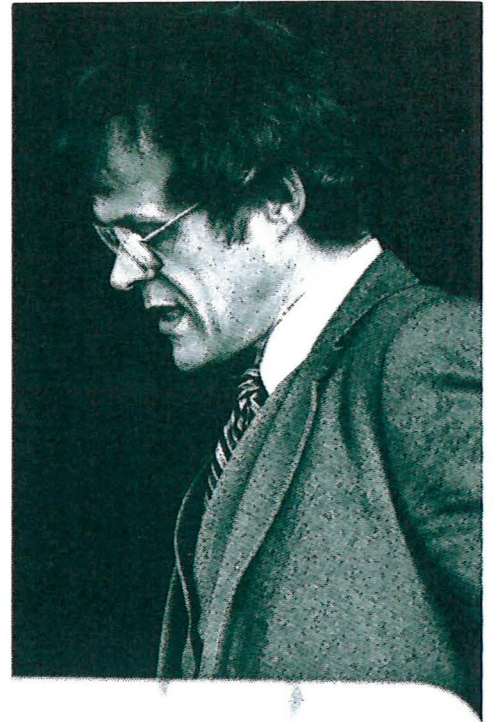
Pirjo Ala-kapee
Työväen Sivistysliiton puheenjohtaja

TSL ja sivistyksen sisältö

Työväen Sivistysliiton perinteinen linja työväen omaehtoisen sivistystyön sisällön suhteen on ollut avara ja salliva. Mikä tahansa hyvien tapojen mukainen toiminta on hyväksytty. Valtionavun ehdot on tietysti pitänyt täyttää, jos on halunnut ja hakenut valtionapua.

TSL:n mahdollisuudet ohjata työväen omaehtoisen sivistystyön sisällön kehitystä ovat olleet rajalliset. Sivistystyön järjestäjiä on tuhansia, ja niistäkin jokaisen on kuultava osanottajia. Yritystä ohjaamiseen on TSL:ssä kyllä ollut. Sillä on periaateohjelma, kehittämisohjelmia ja edustajakouksen päättämä toimintaohjelma kuluvallekin kaudelle. Valtuusto on asettanut tavoitteita. Liittotoimikunta on hyväksynyt toimintasuunnitelmia. Liiton henkilökunta on kouluttanut, puhunut ja pitänyt alustuksia. Silti TSL:n sivistystyön sisällön määräytyminen on kulkenut omaa rataansa. Vain vähäisessä määrin liitto on saanut siinä näkyviin joitakin erityisiä piirteitä.

Perinteellinen linja on syytä säilyttää. On periaatteellisesti arvokasta, että työväenliikkeen jäsenet voivat edistää mah-

dollisimman monenlaisia sivistyksellisiä pyrkimyksiään omassa kansanliikkeessään. Mutta ilmiselviin puutteisiin ja epäkohtiin on yhtälailla syytä tarttua.

On joukko tärkeitä asia-alueita, jotka ovat jäämässä hyvin vähälle käsittelylle tai kokonaan käsittelemättä ilman erityisiä toimenpiteitä. Työväenliikkeen yhteiskunnallisten ja kulttuuristen pyrkimysten kannalta on kaikkein huolestuttavinta, että liiton opintotoiminnan eri muodoissa on uskonnolla ja filosofialla, taloustiedolla ja elinkeinoelämällä ja luonnontieteellä ja matematiikalla kovin heiveröinen asema. Kysymyksessä on kouluhallituksen virallisen oppiaineluokituksen sisältämät aihealueet.

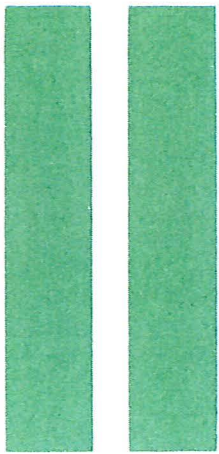
On vaikeaa kuvitella, että ihminen voisi sitoutua mihinkään syvälliseen ja suuri-suuntaiseen yhteiskunnalliseen pyrkimykseen ilman omakohtaisesti koettua ja sisäistettyä maailmankatsomusta. Joissakin ajan vaiheissa maailmankatsomus syntyy kuin luonnostaan. Joissakin taas, kuten nykyisessä, sen eteen pitää ponnistella. On vaikeata nähdä työväenliikkeen taloudellisen kansanvallan tavoittelussa lujaa perustaa ilman, että sen jäsenten kiinnostus taloudellista tietämistä ja taitamista kohtaan on suuri. On vaikeata uskoa, että työväenliike voisi uskottavasti tavoitella yhteiskuntamme elämäntapajohtajan paikkaa, jos sen kiinnostus elämäntapamme perustaa, luonnontiedettä ja tekniikkaa, kohtaan on pieni. Elämäntapamme muuttamisen ja tavoitteidemme sovittaminen luonnon ehtojen mukaisiksi edellyttää myös tiedollista paneutumista.

TSL:n kulttuuritoiminta on toistaiseksi varsin vajavaisesti jäsennetty ja tilastoitu ja sen takia vaikeasti arvioitavissa. Niin paljon on kuitenkin mahdollista sanoa, että luova kulttuuriharrastus on siinä varsin heikosti edustettu ja että vahvemmin edustetut erilaiset kulttuuritapahtumat ovat vain osittain tämän omaehtoisen luovan kulttuuriharrastuksen ja työväenliikkeen ja laajemmankin kulttuurikiinnostuksen kohtauspaikkoja.

Edellä kuvattujen sisällöllisten puutteiden poistaminen TSL:n toiminnasta edellyttää tietysti ensimmäiseksi niiden tunnistamista puutteiksi liiton toiminnasta vastaavien ja siitä kiinnostuneiden keskuudessa. Toiseksi se edellyttää kaikkien asianosaisten yhteistä tahtomista. Kysymyksessä on monista osatekijöistä muodostuvan asenneilmaston seuraus, jota vastaan ei mikään osapuoli yksinään menesty. Puutteiden korjaamiseen liittyy myös suoranaisia pedagogisia vaikeuksia. Erilaiset asiat vaativat omat käsittelytapansa, jotka pitäisi havaita ja hallita.

TSL lienee aina tavoitellut voittopuolisesti määrää, laatua ja oikeellisuutta. Siitä tavoittelemisesta luopumatta sen on ehkä syytä ruveta pitämään tähänastista huolellisemmin huolta toimintansa sisällöstä. Toimimalla yhdessä jäsen-, piiri- ja opintojärjestöjensä kanssa sen on myös mahdollista saada aikaan haluttuja tuloksia, yhteisesti tahtoen.

Jussi Pikkusaari

Jäsenjärjestöt, opinto- ja piiri- järjestöt sekä hallinto

1. Jäsenjärjestöt

Liiton jäsenenä oli vuoden 1986 päättyessä 54 järjestöä ja muuta yhteisöä. Jäseniä niillä oli yhteensä 2 334 231. Jäsenyhteisöistä kahdella toista ei ollut henkilöjäseniä tai jäsenten lukumäärä oli 1000 tai vähemmän. Ammattiyhdistysliikkeen järjestöjä oli jäsenjärjestöistä 26, poliittiseen työväenliikkeeseen kuulia 10 ja muita 18.

2. Valtuusto

Liiton valtuuston varsinainen kokous pidettiin 28. 5. 1986 HTY:n auditoriossa Helsingissä. Läsnä olivat puheenjohtaja Jari-Pekka Jyrkänne, varapuheenjohtajat Arpo Heinonen ja Matti Mansikka, 23 muuta valtuuston jäsentä, 12 piirijärjestöjen

edustajaa, kaksi jäsenjärjestöjen lähetettävää seuraajaa, viisi liittotoimikunnan jäsentä ja 20 liiton työntekijää. Kokouksessa tehdyistä päätöksistä ja muusta asiasisällöstä mainittakoon:

- hyväksyttiin liiton toimintakertomus vuodelta 1985
- hyväksyttiin tilinpäätös vuodelta 1985
- vahvistettiin liiton toimintasuunnitelma vuodelle 1986
- vahvistettiin talousarvio vuodelle 1986
- hyväksyttiin liitolle tavoitteet vuodelle 1987
- hyväksyttiin liittotoimikunnan esitys työväenliikkeen kulttuurisuunnitelmaksi
- kuultiin selonteko liiton kehitysyhteistyöstä
- valittiin eronneen Viljo Ripatin tilalle liittotoimikunnan jäseneksi Raija Itkonen

3. Liittotoimikunta

Liittotoimikuntaan kuuluivat Pirjo Ala-Kapee puheenjohtajana, Majaliisa Nieminen ja Unto Luhtasaari varapuheenjohtajina sekä jäseninä Teuvo Ikonen, Jouko Jaakkola, Leena Luhtanen, Jouko Muuri, Sirkka-Liisa Nieminen, Esko Ranto, Ingmar Svedberg, Erkki Tapola, Sointu Toivonen, Pentti Vainio, Viljo Ripatti 28. 5. saakka ja Raija Itkonen 29. 5. alkaen. Liittotoimikunta piti vuoden aikana 12 kokousta.

Liittotoimikunnan työvaliokuntaan kuuluivat Pirjo Ala-Kapee, Teuvo Ikonen, Unto Luhtasaari, Erkki Tapola ja Pentti Vainio. Työvaliokunta piti vuoden aikana 17 kokousta.

4. Opinto-keskuksen johtokunta

Opintokeskuksen johtokuntaan kuuluivat Pentti Vainio puheenjohtajana, Jussi Pikkusaari varapuheenjohtajana sekä jäseninä Kari Hautamäki, Teuvo Ikonen (kevätkauden); Hilikka Kolhinen, Unto Luhtasaari, Hillervo Perttunen ja Arja Pitkänen (syyskauden). Varajäseninä olivat Irma Kosonen, Matti Lahtinen, Aki Ojakangas, Eero Ollikainen, Kari Saarenketo, Aarni Tuominen Keijo Voudinmäki. Johtokunnan sihteerinä toimi opintojohtaja Jorma Turunen. Johtokunta kokoontui vuoden aikana 8 kertaa.

5. Ruotsinkielisen sihteeristön johtokunta

Liiton ruotsinkielistä toimintaa käytännössä ohjaavana ja valvovana elimenä on ruotsinkielisen sihteeristön johtokunta.

Johtokuntaan kuuluivat Ingmar Svedberg puheenjohtajana, Kerstin Berg varapuheenjohtajana (Kaj Erikson henkilökohtainen varajäsen), Leif Ehrsten (Carola Grönlund), Monica Storrang (Mikael Metsämäki), Mikael von Nandelstadh (Taimi Lindström), Ulf Forsman (Leif Fredriksson), Ira Forsius (Timo Puumalainen), Christer Björkstrand (Jan Furstenborg) ja Ismo Nokelainen (Bengt Dahlqvist).

Henkilökunnan edustajina johtokunnassa olivat opintosihteerit Brita Seppänen ja Joel Saurén sekä toimistosihteerinä Viveca Lahti (virkavapaalla 1. 1.—12. 9. 1986, ero 13. 9. 1986). Camilla Jäderholm on toiminut sihteeristön toimistosihteerinä 10. 11. 1986 alkaen.

6. Alatoimikunnat

Neuvoa-antavina eliminä toimi kaksi alatoimikuntaa. Työväen kuvataidetoimikuntaan kuuluivat Kirsti Hynynen puheenjohtajana ja jäseninä Erkki Kannosto, Irmeli Kukkapuro, Xenia Parros, Katriina Salo, Armas Salovirta, Sulo A. Savo, Pirk-

ko Valo, Simo Ojanen, Matti Peltokangas, Harri Leppänen ja Harry Forsberg. Sihteerinä kuului toimikuntaan Ritva Penttonen.

Ranta-Toivalan kurssikeskuksen hoitokuntaan kuuluivat Pentti Immonen puheenjohtajana sekä jäseninä Eero Hoffren, Osmo Keinänen, Matti Launonen, Viljo Manninen, Kaarlo Kuokkanen, Maire Pietikäinen, Raimo Rissanen, Henrik Wulff ja Aarne Väänänen. Sihteerinä kuului toimikuntaan Sulo Hentula.

7. Piiri-järjestöt ja piiri-järjestöjen neuvottelukunta

Toimintavuoden päättyessä liitolle oli 14 piirijärjestöä: Etelä-Hämeen piirijärjestö (piiritoimisto Hämeenlinnassa), Helsingin piirijärjestö (Helsinki), Keski-Suomen piirijärjestö (Jyväskylä), Kuopion piirijärjestö (Kuopio), Kymen piirijärjestö (Kotka), Lapin piirijärjestö (Rovaniemi), Mikkelin piirijärjestö (Mikkeli), Oulun piirijärjestö (Oulu), Pohjanmaan piirijärjestö (Seinäjoki), Pohjois-Hämeen piirijärjestö (Tampere), Pohjois-Karjalan piirijärjestö (Joensuu), Satakunnan piirijärjestö (Pori), Uudenmaan piirijärjestö (Helsinki) ja Varsinais-Suomen piirijärjestö (Turku).

Kaikissa piiritoimistoissa työskenteli päätoiminen piirisihteeri sekä koko- tai osapäivätoiminen piiritoimistonhoitaja. Toimistonhoitajien palkkauksesta vastasi pääosin liitto, eräissä tapauksissa yhteistyössä VTVL:n kanssa.

Liiton alueellisesta toiminnasta vastasivat ensisijassa piirisihteerit.

Piirijärjestöjen neuvottelukunta kokoontui uuden ohjesäännön mukaisesti kaksi kertaa kertomusvuoden aikana. Kevätkokous pidettiin 26.—27. 4. 1986 Hotelli Keurusella Keuruulla. Kokouksen avasi liiton puheenjohtaja Pirjo Ala-Kapee. Kokouksessa käsiteltiin piirijärjestöjen neuvottelukunnan roolia, paikallislradioasiaa, ajankohtaisia kehitysyhteistyökysymyksiä sekä arvioitiin liiton vuoden 1985 toimintaa. Kokoukseen osallistui 27 piirijärjestöjen neuvottelukunnan jäsentä, kaksi liitotoimikunnan jäsentä sekä seitsemän liiton keskustoimiston edustajaa.

Neuvottelukunnan puheenjohtajiksi vuodelle 1986 valittiin Pertti Hyvönen ja Seppo Salminen sekä sihteereiksi Jarmo Kantosalo ja Terttu Tuomi-Koskelin.

Syyskokous pidettiin 4.—5. 10. 1986 Ranta-Toivalan kurssikeskuksessa Kuopiossa. Kokouksessa käsiteltiin liiton vuoden 1987 toimintasuunnitelmaluonnosta, TSL-aktivistien koulutuksen aloittamista Ranta-Toivalassa sekä oman lipun hankkimista liitolle, joista asioista neuvottelukunta antoi lausuntonsa. Lisäksi keskusteltiin TSL:n suunnittelujärjestelmän kehittämisestä. Kokoukseen osallistui 28 neuvottelukunnan jäsentä ja viisi liiton keskustoimiston edustajaa.

8. Opintojärjestöt ja opintojärjestöjen neuvottelupäivät

Toimintavuoden aikana ei perustettu uusia opintojärjestöjä. Vuoden päättyessä opintojärjestöjen lukumäärä oli 106.

Opintojärjestöjen toiminta on pääosaltaan ollut luottamushenkilöiden vastuulla. Yhteensä noin 1500 toimikunnan jäsentä ovat yhdessä opinto-neuvojien ja kurssisihteereiden kanssa vastanneet yhä kasvaneesta paikallisesta sivistystyöstä. Suurimmista opintojärjestöissä on toiminut osat ai kokopäiväinen toimitsija.

Liitto on kertomusvuoden aikana järjestänyt opintojärjestöjen toimihenkilöille henkilöstökoulutusta opintojärjestöjen ideapäivien ja kurssisihteerikurssien muodossa. Piirijärjestöt ovat lisäksi järjestäneet opintojärjestöjen toimihenkilöiden koulutustilaisuuksia.

Opintojärjestöt jakaantuivat piireittäin seuraavasti:

Etelä-Hämeen piiri: Hausjärven, Hämeenlinnan seudun, Janakkalan, Lahden seudun, Lounais-Hämeen, Riihimäen-Lopen ja Valkeakosken seudun opintojärjestöt.

Helsingin piiri: Helsingin opintojärjestö.

Keski-Suomen piiri: Joutsan seudun, Jyväskylän seudun, Jämsän seudun, Karstulan seudun, Keuruun seudun, Pihtiputaan, Saarijärven

Vuonna 1986 tuli kuluneeksi 100 vuotta Yrjö Kallisen syntymästä. TSL kunnioitti Kallisen elämäntyötä mm. kustantamalla juhla-kirjan "Ihmisyyttä etsimässä".

seudun, Sisä-Suomen ja Viitasaaren seudun opintojärjestöt.

Kuopion piiri: Koillis-Savon, Kuopion, Leppävirran, Siilinjärven seudun, Sisä-Savon, Varkauden ja Ylä-Savon opintojärjestöt.

Kymen piiri: Anjalankosken, Haminan seudun, Imatran seudun, Joutsenon, Kotkan seudun, Kouvolan seudun, Kuusankosken ja Lappeenrannan opintojärjestöt.

Lapin piiri: Kemin, Koillis-Lapin, Länsirajan, Pohjois-Lapin, Rovaniemen seudun ja Tornion opintojärjestöt.

Mikkelin piiri: Heinolan seudun, Itä-Savon, Juvan seudun, Kangasniemen, Mikkelin seudun, Mäntyharjun seudun, Pieksämäen seudun

ja Sysmän—Hartolan opintojärjestöt.

Oulun piiri: Haukiputaan-lin seudun, Itä-Pohjanmaan, Jokilaaksojen, Kainuun, Koillismaan, Oulun seudun ja Raahen seudun opintojärjestöt.

Pohjanmaan piiri: Eteläisen Suupohjan, Kokkolan, Lapuan seudun, Lestijokilaakson, Perhonjokilaakson, Pietarsaaren, Pohjanmaan Eteläisen, Seinäjoen, Suomenselän ja Vaasan opintojärjestöt.

Pohjois-Hämeen piiri: Kangasalan seudun, Lempäälän—Vesilahden, Mäntän seudun, Nokian, Oriveden seudun, Pirkkalan, Tampereen, Virtain—Ruoveden ja Ylöjärven—Kurun opintojärjestöt.

Pohjois-Karjalan piiri: Ilomantsin seudun, Joensuun seudun, Keski-Karjalan, Lieksan, Outokummun seudun ja Ylä-Karjalan opintojärjestöt.

Satakunnan piiri: Euran—Säky-län—Köyliön, Harjavallan seudun, Huittisten seudun, Kankaanpään seudun, Kyrösjärven seudun, Parkanon seudun, Porin seudun, Rauman seudun ja Vammalan seudun opintojärjestöt.

Uudenmaan piiri: Espoon, Hyvinkään, Järvenpään, Keravan, Kirkkonummen, Lohjan seudun, Loviisan seudun, Luoteis-Uudenmaan, Länsi-Uudenmaan, Nurmijärven, Porvoon seudun, Tuusulan ja Vantaan opintojärjestöt.

Varsinais-Suomen piiri: Loimaan seudun, Salon seudun, Turun itäisten ympäristökuntien, Turun läntisten ympäristökuntien, Turun ja Uudenkaupungin seudun opintojärjestöt.

Opintojärjestöjen neuvottelupäivät järjestettiin 30.—31. 8. 1986 Oulussa kirjastotalolla ja Hotelli Cumulusessa. Päivät avasi liiton varapuheenjohtaja Maijaliisa Nieminen. Päivien teemoina olivat Yrjö Kallisen elämäntyö ja TSL-työ vuonna 1987. Neuvottelupäivien ohjelmaan kuuluivat lisäksi Oulun kaupungin vastaanotto sekä TSL:n Oulun seudun opintojärjestön junailemat illat.

Neuvottelupäiville osallistui 107 piiri- ja opintojärjestöjen edustajaa, kaksi liitotoimikunnan jäsentä, yksi valtuuston jäsen ja 24 liiton toimihenkilöä.

9. TSL:n edustusjärjestöissä, laitoksissa ja toimikunnissa

Liitto on lähettänyt edustajansa jäsenjärjestöjen edustajakokouksiin ja kansansivistysjärjestöjen yhteisiin neuvottelutilaisuuksiin. Tämän lisäksi liitolla on ollut edustajia eri elimissä mm. seuraavasti:

Folke Bernadotten Muistosäätiön hallintoneuvosto: Henrik Wulff

Helsingin Konservatorio: Jussi Pikkusaari, Onni Turtiainen ja Tapani Vauhkonen

Helsingin yliopiston vapaan sivistystyön toimikunta: Jorma Turunen

Kansan Sivistysrahaston R.H. Oittisen rahaston hoitokunta: Pekka

Gronow, Jussi Pikkusaari ja Henrik Wulff

Suomalaisen kirjallisuuden edistämisvarojen valtuuskunta: humanistisessa osastossa Ritva Penttonen sekä yhteiskunnallis-taloudellisessa osastossa Jorma Turunen.

Kuluttajaneuvontaliiton hallitus: Risto Talonen

Kuluttajaneuvontaliiton edustajisto: Lassi Ahtiainen, Vuokko Laaksonen, Helvi Ollikainen, Pertti Rantanen, Sointu Toivonen ja Tapani Vauhkonen

SAK:n koulutusvaliokunta: asiantuntijajäsenenä Hannu Oikarinen Voionmaan Opiston johtokunta: Risto Talonen

Työväen Akatemian hallintoneuvosto: Jussi Pikkusaari

Työväen Akatemian johtokunta: Jorma Turunen

Vapaan Sivistystyön Yhteisjärjestön hallitus: Jussi Pikkusaari

Vapaan Sivistystyön Yhteisjärjestön pedagoginen toimikunta: Pertti Rantanen

Aikuisopintojen tutkintotoimikunta: Jorma Turunen

Venäjän kielen edistämissäätiön hallitus: Jorma Turunen

Kansainvälisen Solidaarisuussäätiön valtuuskunta: Jussi Pikkusaari

Kansainvälisen Solidaarisuussäätiön hallitus: Seppo Ylinen

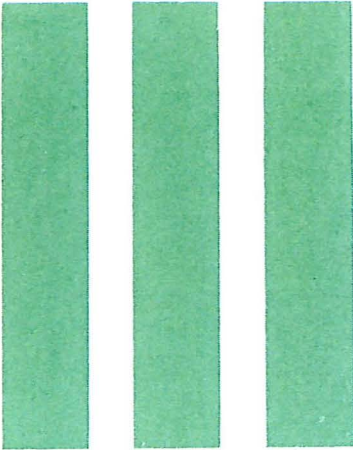
Kustannusosakeyhtiö Tammen johtokunta: Pirjo Ala-Kapee

Kehitysyhteistyön palvelukeskuksen hallitus ja työvaliokunta: Seppo Ylinen

Paasipuiston työterveys ry:n johtokunta: Henrik Wulff

Yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimusvaltuuskunta:

Henrik Wulff, varajäsen

Liiton henkilökunta 1986

Yleisjohto

Pääsihteeri: Jussi Pikkusaari
Tiedotussihteeri: Tapani Vauhkonen

Kulttuuritoiminta

Kulttuurijohtaja: Pekka Gronow
Kulttuurisihteeri: Apeli Halinen,
Sulo Hentula, Ritva Penttonen
Aikamerkin toimittaja: Merja Hurri

Opintotoiminta

Opintojohtaja: Jorma Turunen

Opinto-osasto

Koulutussihteeri: Pertti Rantanen
1. 2. alkaen
Opintosihteerit: Lassi Ahtiainen, Sakari Bergholm (virkavapaalla 1. 3. alkaen), Risto Juntunen (virkavapaalla), Kalervo Haverinen (13. 6. alkaen), Aulis Soininen (10. 4. saakka), Joel Sauren, Brita Seppänen, Vuokko Laaksonen, Hannu Oikarinen.

Pedagoginen osasto

Pedagoginen sihteeri: Seppo Ylinen
Toimittajat: Aino Juppala-Paasikallio (äitiyslomalla 15. 9. saakka), Leena Jaakkola (äitiyslomalla 13. 6. saakka), Leila Vesanen (virkavapaalla 23. 7. saakka), Helvi Ollikainen, Satu Siitonen (14. 9. saakka), Kalervo Haverinen (12. 6. saakka), Leena-Maija Paananen
Av-toimittaja: Markku Kahri.

Talous ja hallinto

Hallintojohtaja: Henrik Wulff

Järjestöosasto:

Järjestösihteeri: Risto Talonen
Piirisihteerit: Seppo Ahde (Oulu 1. 8. alkaen), Pentti Broman (Uusimaa 31. 7. saakka), Lauri Honkanen (Kymi), Jarmo Kantosalo (Helsinki), Jouko Kauppinen (Pohjois-Karjala), Erkki Koljonen (Pohjois-Häme), Kaarlo Kuokkanen (Kuopio), Antti Lehtonen (Mikkeli), Reino Lemmettyinen (Varsinais-Suomi), Heikki Lensu (Lappi), Timo Peltovuori (Oulu 16. 5.-31. 7.), Anneli Sinkkonen (Pohjanmaa), Satu Siitonen (Uusimaa 1. 8. alkaen), Aulis Soininen (Keski-Suomi 11. 4. alkaen), Sulo Suuntala (Keski-Suomi 11. 4. saakka), Terttu Tuomi-Koskelin (Etelä-Häme), Antti Vuorenrinne (Oulu 15. 5. saakka)

Toimisto-osasto

Taluspäällikkö: Seppo Vettenranta
Kirjanpitäjä: Raili Virtanen
Kassanhoitaja: Maire Kymäläinen
Toimistosihteerit: Marjatta Tuomainen, Pirkko Karttunen, Pirkko Rautiainen, Nils Kronqvist (30. 6. saakka), Camilla Jäderholm (10. 11. alkaen)
Av-sihteeri: Riitta Rantanen (virkavapaalla, sij. Sakari Sarho)
Kurssisihteeri: Asta Heikkilä
Piiritoimistonhoitajat: Pirkko Aikio (Oulu), Elvi Erkkilä (Keski-Suomi), Raija Yli-Hukkala (Pohjanmaa), Tuula Hynynen (Pohjois-Häme 30. 9. saakka), Pirjo Hämäläinen,

(Uusimaa), Helinä Jäppinen (Mikkeli), Pirjo Kilpeläinen (Kymi), Eila Koivunen (Satakunta 21. 2. saakka), Kaisa Koskinen (Helsinki), Kirsti Kuittinen (Pohjois-Karjala), Aira Lehtonen (Satakunta 24. 3. alkaen), Hely Manninen (Kuopio 5. 12. saakka), Anja Mäki (Etelä-Häme), Tarja Nykänen (Pohjois-Häme 1. 11. alkaen), Outi Tamminen (Varsinais-Suomi), Maarit Tervo (Lappi)
Toimistonhoitajat: Lea Vairola (15. 3. saakka), Helena Railuoto (16. 3. lähtien), Pirjo Kemppe, Tarja Welling
Kanslistit: Leila Haataja (15. 3. saakka), Virpi Kuoppala, Paula Lahti, Riitta Kotti, Helena Railuoto (15. 3. saakka), Tarja Vanttinen (26. 5. alkaen), Anna-Liisa Hurri (9. 9. saakka), Seija Malinen (24. 11. alkaen), Eila Lahtinen, Aino Tikka, Marja Kari, Tarja Valkonen (virkavapaalla 1. 11. alkaen), Taina Virtanen
Monistaja: Tarja Kuutschin
Konekirjoittajat: Mirja Sjöholm, Leena Saari
Keskushoitaja: Eija Laine
Siivooja: Kaarina Länämää
Varastonhoitaja: Asser Rinkinen
Lähetti: Marja Raitoharju

Ranta-Toivalan kurssikeskus

Emäntä: Maire Pietikäinen (virkavapaalla, sij. Raija Hakkarainen)
Keittiöapulainen: Elsa Ikonen
Talonmies: Jari Luomi (15. 2. saakka), Mauno Kortelainen (1. 5. alkaen)

Kehitysyhteistyön työntekijät

Timo Kurkela, Ilkka Laamanen

IV

Yleisjohto

1. Johtoryhmä

Johtoryhmään kuuluivat pääsihteeri ja toimialajohtajat. Se piti vuoden aikana 34 kokousta. Kahteen kokoukseen osallistuivat myös osastopäälliköt. Kokouksissa käsiteltiin käytännön asioita toimialoittain sekä valmisteltiin yhteistyötoimikunnalle, työvaliokunnalle ja liittotoimikunnalle esiteltävät asiat.

2. Yhteistyötoimikunta

Yhteistyötoimikuntaan kuuluivat työntekijäin edustajina Sulo Hentula (varalla Brita Seppänen), Erkki Koljonen (Outi Tamminen), Tarja Kuutschin (Leena Saari), Vuokko Laaksonen (Lassi Ahtiainen), Pirkko Rautiainen (Marja Kari) ja Aulis Soininen (Terttu Tuomi-Koskelin), työnantajan edustajina Jussi Pikku-

saari, Seppo Vettenranta ja Henrik Wulff sekä sihteerinä Marjatta Tuomainen. Puheenjohtajana toimi Sulo Hentula ja varapuheenjohtajana Henrik Wulff. Toimikunta piti vuoden aikana kuusi kokousta. Kokouksissa käsiteltiin mm. työvaliokunnalle ja liittotoimikunnalle esiteltäviä asioita.

3. Kansainvälinen toiminta

a. Pohjoismainen yhteistyö

Liiton edustajana Pohjolan TSL:n työvaliokunnassa toimi vuoden aikana Pekka Gronow.

Pohjolan TSL:n vuosikokous pidettiin 28.—30. 10. Bergenissä, Norjassa. Suomesta kokoukseen osallistuivat Jussi Pikkusaari, Arja Pitkänen, Jorma Turunen, Helvi Ollikainen, Raili Kangas ja Birger Lindholm (ABF på Åland).

Pohjolan TSL:n järjestämään sivistysjärjestöjen lainsäädäntöä käsittelevään seminaariin Kööpenhaminassa 12.—15. 5. osallistuivat Jouko Jaakkola, Risto Talonen, Erkki Tapolja, Jorma Turunen ja Inga-Britt Wirta (ABF på Åland).

Pohjolan TSL-koulun kursille 5.—19. 9. Ölfusborgissa, Islannissa osallistuivat Pia Lindroos, Varpu Ovaskainen, Ritva Penttonen, Timo Ronkainen, Raimo Sirkiä, Sirpa Eronen ja Anne Vuorinen.

Manchester-koulun kurssille 19. 4.—11. 7. osallistuivat Pekka Räsänen, Maijaliisa Jaatinen ja Arto Salminen.

Geneve-koulun kursille 25. 5.—5. 7. osallistuivat Ritva Antila, Merja Koivisto, Olli Lahtinen, Jarmo Lähteenmäki, Mirja Moisio, Jaana Pikkarainen, Reijo Svento ja Kari Vilkman.

Uutena suurena pohjoismaisena yhteistyöhankkeena käynnistettiin projekti nimeltä ”Rauha, miljö, solidaarisuus”. Projektin tarkoituksena on yhteisesti luoda koulutus- ja tiedotusmateriaalia aikamme suurista ongelmista.

b. Työväen Sivistysliittojen Kansainvälinen Federaatio (IFWEA)

TSL:n Oulun piirijärjestön puheenjohtaja Pertti Hyvönen ja Jussi Pikkusaari edustivat liittoa IFWEA:n joka kolmas vuosi ko-

koontuvassa yleiskonferenssissa 22.—25. 10. Wienissä. Federaation pääsihteerin vaalissa ja samalla sihteeristön sijaintipaikan valinnassa liiton edustajat äänestivät ABF:n ehdokkaan Jerry Svenssonin ja Tukholman puolesta. Äänestyksen voitti Histadrutin ehdokas David Frankfurter, ja sihteeristön sijaintipaikka on seuraavien kolmen vuoden ajan Tel Aviv.

c. Yhteistyö Friedrich Ebert Säätiön kanssa

Liiton kahdeksanhenkinen valtuuskunta vieraili Saksan Liittotasavallassa 28. 4.—8. 5. Valtuuskuntaan kuuluivat Unto Luhtasaari (valtuuskunnan johtaja), Teuvo Ikonen, Reijo Jeskanen, Jari-Pekka Jyrkänne, Reino Lemmetyinen, Kyösti Loikkanen, Aulis Soininen ja Eine Toivonen.

FES:n kahdeksanhenkinen valtuuskunta oli TSL:n vieraana 8.—16. 6. Valtuuskunta tutustui Suomen työväenliikkeen koulutustoimintaan ja sivistyspolitiikkaan.

Pertti Hyvönen osallistui FES:n Tekniikka ja politiikka -kurssille 1.—5. 12. Saksan Liittotasavallassa.

d. Muu kansainvälinen yhteistyö

VSJ:n valtuuskunnassa, joka oli Znanie-seuran vieraana Neuvostoliitossa 17.—28. 5. edusti liittoa Tapani Vauhkonen.

4. Tiedotustoiminta

Liiton toimiston sisäistä tiedotusta hoidettiin viikoittain ilmestyneitten Julkiset-monisteitten avulla. Julkiset raportoi hallintoelinten päätöksistä ja toimiston ajankohtaisista kysymyksistä. TSL:n kevät- ja syksyesitykset ilmestyivät ajallaan 92-sivuisina 35 000 kpl:n painoksina. Vuoden aikana siirryttiin esitteiden toimittamisessa mikrotietokoneaikaan. Tekstin siirto tapahtui puhelinlinjaa pitkin tyypitettynä suoraan latomakoneeseen. Esitteiden painotyöstä tehtiin kolmen vuoden sopimus Tampereen Keskuspainon kanssa.

TSL-kurseista tiedotettiin normaaliin tapaan sanomalehti-ilmoituksilla.

Kevään aikana toteutettiin keskusteluakin herättänyt Uusi asenne-tiedotuskampanja valmistamalla teemaan liittyen liiton toimintaa esittelevä näyttely, yleisjulistte ja kurssikansio sekä harjoittamalla imago-mainontaa. Kampanja onnistui niukkaan budjettiin nähden kohtuullisen hyvin.

TSL:n toimintamuodoista sai eniten julkisuutta liiton kehitysyhteistyön Kwanza Sul-Juigalpa-projektit. Myös Monitahainen maatalouspolitiikka -opintoprojekti huomioitiin tiedotusvälineissä varsin hyvin.

Uusi asenne!

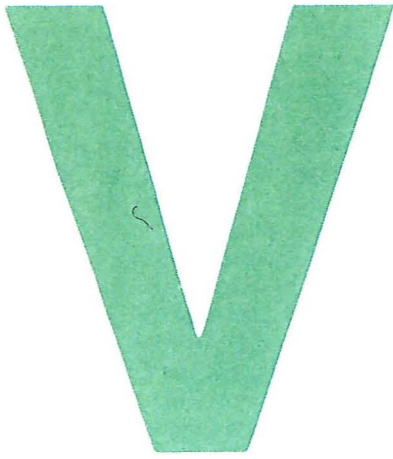
Maailma muuttuu hurjaa vauhtia. Se vaatii meiltä paljon. Uutta asennetta moniin asioihin.

Uusi asenne syntyy uusista tiedoista. Ja tietoaahan on maailma tulvillaan. Valitseminen on ongelma.

Työväen Sivistysliitto tarjoaa yhden mahdollisuuden tarttua uuteen tietoon. Monella eri tavalla.

Kukaan ei ole liian vanha uuteen asenteeseen. Paras siis aloittaa heti.

 Työväen Sivistysliitto TSL ry
Rautatiekatu 5B 00530 Helsinki puh. 90-718766

Talous ja hallinto

1. Toimialan johto

Toimintavuoden aikana kiinnitettiin erityishuomio liiton eri toimintojen kannattavuuteen ja omien toiminnallisten tulojen lisäämiseen. Budjettiseurantaa tehostettiin ja eri toimintayksiköt pysyivätkin talousarvioissaan. Kustannusten kurissapitämiseksi laadittiin toukokuussa talousarvion tarkiste loppuvuodeksi. Toimintavuodelle asetettu talousarvio alitettiin ja liiton tulosta voidaan näin ollen pitää kokonaisuudessaan tyydyttävänä.

Henkilökunnan määrässä ei vuoden aikana tapahtunut kasvua. Liitto esitti kouluhallitukselle, että se hyväksyisi liiton valtionavun ulkopuolisten toimistonhoitajien toimet valtionapuun oikeuttaviksi. Kouluhalli-

tus hyväksyi kuitenkin vain yhden toimistonhoitajan toimen valtionavun piiriin.

Joulukuun loppupuolella 1985 tapahtui liiton keskustoimiston tiloissa Paasivuorenkatu 5:n kuudennessa kerroksessa tulipalo. Tämä vaikeutti henkilökunnan työskentelyoloja, sillä henkilökuntaa jouduttiin sijoittamaan keskustoimiston muihin tiloihin ja osalle järjestettiin väliaikaiset toimitilat muualta. Palosta aiheutuneet korjaus- ja kunnostustyöt venyivät mm. sähköalan lakosta johtuen aina kesäkuulle 1986.

Ranta-Toivalan kurssikeskus

Vuoden aikana saatiin eduskunnalta 1.100.000 markan suuruinen erityisavustus Ranta-Toivalan kurssikeskuksen peruskorjaukseen ja lisärakentamiseen. Saadulla rahalla on-

kin uusittu vanhan päärakennuksen peltikatto ja peruskorjattu keittiötilat. Alkusyksystä käynnistyivät uuden lisärakennuksen rakennustyöt. Uuteen rakennukseen valmistuu kevääseen 1987 mennessä kahdeksan kahden hengen majoitushuonetta, opetustiloja, talonmiehen asunto ja Honkapirtin sosiaalitalat.

Kurssikeskuksessa pidettiin vuoden aikana yhteensä 74 kurssia, joista viikonloppukursseja oli 36 ja arki-vuorokausikursseja 38. Kurssien lukumäärä väheni hieman edellisvuoteen verrattuna, mikä osittain selittyy sillä, että päärakennuksen keittiöremontin aikana kurssikeskus oli osittain suljettuna. Kaikkiaan kursseille osallistui vuoden aikana 1 346 henkilöä. Erillisiä saunatilaisuuksia oli 75 ja niissä kävijöitä 1959 henkilöä. Honkapirtissä pidettyjä kokouksia ja muita tilaisuuksia oli kaikkiaan 99 ja niissä osallistujia 1295. VTVL:n järjestämille lomaviikoille osallistui kaikkiaan 165 henkilöä. Paikalliset seurat ja yhteisöt käyttivät niin ikään Ranta-Toivalan tiloja kokoontumispaikkanaan. Yhteensä kurssikeskuksessa järjestetyissä tilaisuuksissa kävi vuoden aikana lähes 4800 henkilöä.

Kehitysyhteistyö ja rauhantyö

TSL:n kehitysyhteistyön ja rauhantyön leimallisin piirre vuoden 1986 aikana oli käytännön kehitysyhteistyöprojektien voimakas kasvu. Vuoden päättyessä TSL:lla oli käynnissä kaksi omaa ja yksi ulkoministeriön toimeksiannosta aloitettu kehitysyhteistyöhanke. Laajentunut toi-

mina vaati myös lisää työvoimaa: liiton toimistossa aloitti huhtikuussa 1986 työnsä kokopäivätoiminen kehitysyhteistyösihteeri. Projektitoiminnan nopeasta kasvusta huolimatta TSL:n kehitysyhteistyö säilytti alkuperäisen perusajatuksensa: se on valistustyötä, joka kasvattaa kansainvälisyyteen tarjoamalla ihmisille mahdollisuuden käytännön osallistumiseen ja omakohtaiseen auttamiseen. Käytännön kehitysyhteistyöhankeet olivat perustana koko koulutus- ja tiedotustoiminnalle, joka jatkui vilkkaana eritoten paikallistasolla.

KOULUTUS- JA TIEDOTUS-TOIMINTA

TSL järjesti yhdessä Kansainvälisen Solidaarisuussäätiön ja Työväen Akatemian kanssa yhden viisi vuorokautta kestäneen rauhan- ja kansainvälisyyskasvatuksen kurssin Työväen Akatemiassa. Lisäksi järjestettiin kolme viikonvaihdeturssia.

TSL oli mukana järjestämässä rauhan- ja kehitysyhteistyön kysymyksiin keskittyneitä viikonvaihdeturssia ja luentoja myös ammattiliittojen ja yksittäisten ammattiosastojen kanssa. TSL:n omat piiri- ja opintojärjestöt järjestivät eri puolilla maata kymmenittäin esitelmä- ja tiedotustilaisuuksia, joiden aiheena olivat TSL:n kehitysyhteistyöprojektit Angolassa ja Nicaraguassa.

TSL tuotti toimintavuoden aikana Jouko Elon ja Timo Peltovuoren kirjoittaman raporttikirjan Nicaraguasta ja tuki muiden tuottamien aineistojen käyttöä opintotoiminnassa. Angolan ja Nicaraguan hankkeista

tuotettiin diasarjat sekä valokuva-materiaalia piiri- ja opintojärjestöjen käyttöön.

Piirit ja opintojärjestöt tuottivat oma-aloitteisesti projekteja esitteleviä lehdistötiedotteita, joita tuettiin kiertoartikkelein. Kwanza Sul- ja Nicaragua-hankkeista painatettiin kuvallinen esite, joka postitettiin loppuvuodesta yli kymmenelletuhannelle ihmiselle. Esitteellä tuettiin samaan aikaan käynnistynyttä varainhankintakampanjaa. TSL sai toimintavuodelle 90.000 markan avustuksen ulkoministeriön kehitysyhteistyötiedotukseen varatuista määrärahoista. Avustus oli suurin yksittäiselle kansalaisjärjestölle myönnetty määräraha.

KWANZA SULIN OMA-TOIMISEN TALORAKENTAMISEN PROJEKTI

Namibialaisten pakolaisleirillä Kwanza Sulin maakunnassa Angolassa aloitettu tiilenteko- ja talonrakennushanke jatkui hyvällä menestyksellä ja vakiinnutti asemansa vastaanottajan SWAPO:n suosikkiprojektina. Projektin kaikki osa-alueet — tiilitehdas, kenttäsaha, puusepäntoiminta ja talonrakennus — saatiin vuoden aikana toimimaan jatkuvan tuotannon periaatteella. Tiilitehdas tuotti keskimäärin yhden talon tiilet päivässä, ja myös talonrakentajat pääsivät vuoden lopulla samaan tahtiin. Vuoden vaihteeseen mennessä noin sata perhettä oli jo päässyt asumaan uuteen tiilitaloon.

TSL toteutti Kwanza Sul -hanketta yhdessä Kansainvälisen Solidaarisuussäätiön kanssa. Kenttätönteiki-

jöinä leirillä työskentelivät Ilkka Laamanen Solidaarisuussäätiön palkkaamana sekä Timo Kurkela ja Ilkka Tahvanainen TSL:n palkkaamina. Hanketta seurasi ja valmisteli Suomessa vapaaehtoisista koostunut projektiryhmä, jossa oli jäsenenä mm. tiilimestareita, kehitysmaa-arkkitehteja ja muita asiantuntijoita ja käytännön ammattilaisia. Paikan päällä Angolassa hankkeeseen kävivät tutustumassa lukuisat kansainväliset vieraat, mm. YK:n valtuuskunta.

NICARAGUAN RAKENNUS- JA KOULUTUSPROJEKTI

TSL:n liittotoimikunta päätti keväällä 1986 aloittaa Kwanza Sul -hanketta vastaavan avustusprojektin myös Nicaraguassa. Hanketta oli TSL:ltä pyytänyt Nicaraguan kansainvälistä apua koordinoiva Augusto Cesar Sandinon Säätiö FACS.

TSL lähetti kesällä Nicaraguahan selvitystyöryhmän tutustumaan ehdotettuihin projektialueisiin ja laatimaan projektista esiselvityksen. Työryhmässä olivat mukana pedagoginen sihteeri Seppo Ylinen, arkkitehti Kyösti Venermo sekä teknisten aineiden opettaja Timo Kurkela. Nicaraguasta palattuaan työryhmä laati perusteellisen projektidokumentin, jonka ehdotukset TSL:n liittotoimikunta hyväksyi. Päätösten mukaan TSL:n hanke alkaa keväällä 1987 Nicaraguan viidennellä alueella, jonka keskuspaikka on Juigalpa. Teuste-
pessa käynnistetään tiilituotanto, Acoyapassa sahalaitos ja puusepän-

verstas. Hankkeen kolmantena osana on kiertävien talonrakennusprakaatien koulutus, jotka rakentavat asuntoja ja talousrakennuksia Boacon alueen kodittomien viljelijäperheiden kanssa. Projektin jatkosuunnittelu käynnistettiin heti liittotoimikunnan päätösten jälkeen, samoin kalusto- ja materiaalihankinnat.

KÄYTÄNNÖN AINEIDEN OPETUSPROJEKTI KONGOSSA

Ulkoministeriön kehitysyhteistyöosasto pyysi heinäkuussa 1986 TSL:oa ottamaan hallinnoitavakseen UM:n ja vapautusjärjestö SWAPO:n sopiman käytännön aineiden opetusprojektin Loudimassa, Kongon kansantasavallassa. SWAPO ja UM olivat sopineet, että suomalaiset lähettävät kaksi käytännön aineiden opettajaa Loudimassa toimintansa aloittaneelle SWAPO:n keskiasteenkoululle.

TSL:n liittotoimikunta vastasi myönteisesti UM:n pyyntöön, ja TSL valitsi koululle lähetettäväksi opettajiksi rehtori Helena Vanhapellon ja rehtori Taisto Vanhapellon Kellokoskelta. Vanhapellot aloittivat valmentautumisensa tehtävään syksyllä, jolloin aloitettiin myös hankkeen käytännön valmistelut.

Loudima-hanke sisältää paitsi opettajien palkkaamisen myös tarpeellisen kaluston, kuten puu- ja metallityöverstaan sekä tekstiilityön koneiden toimitukset. Ulkoministeriö maksaa kokonaisuudessaan hankkeen kustannukset, mukaanlukien TSL:n hallintokulut.

YHTEISTYÖ JA PAIKALLINEN AKTIIVISUUS

Perusajatuksensa mukaisesti TSL:n kehitysyhteistyö on nojannut oleellisilta osiltaan paikallisen aktiivisuuden ja ihmisten omatoimisuuden varaan. Jokainen TSL:n piirijärjestö on mukana liiton kehitysyhteistyöhankkeissa omilla osaprojekteillaan. Niiden avulla on kerätty Angolan ja Nicaraguan hankkeisiin sekä varoja että kalustoa ja materiaaleja. Lukuisilla opintojärjestöillä on lisäksi omia osahankkeitaan, joihin liittyy sekä varainhankintaa että paikallista tiedotustoimintaa.

Paikalliset kalusto- ja materiaali-keräykset on pantu toimeen vapaaehtoisilla talkootempauksilla, joihin on osallistunut tuhansia ihmisiä. Suurimmat yksittäiset tempaukset toimintavuoden aikana olivat Valmetin Tampereen tehtaiden talkootuntikeräys sekä tiilitehtaan purkutalkoot Oitissa.

Valmetin tempauksen järjesti omaaloitteisesti tehtaiden henkilöstö, ja sen tuloksena lahjoitettiin Kwanza Sul -hankkeeseen suuritehoinen voima-asema. Oitissa purettiin ja pakattiin TSL:n ostama vanha tiilitehdas Nicaraguahan lähetettäväksi. Molemmat tempaukset saivat runsaasti huomiota sekä paikallisissa että valtakunnan tärkeimmissä tiedotusvälineissä. TSL oli toimintavuoden aikana tiiviissä yhteistyössä Kansainvälisen Solidaarisuussäätiön, Työväen Akatemian sekä ulkoasiainministeriön kanssa. Käytännön yhteistyö käynnistyi myös toimintansa aloittaneen ammattiliittojen solidaarisuuskeskuksen SASK:n kanssa. Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteis-

Kehitysyhteistyö oli kertomusvuonna TSL:n voimakkaimmin kasvava toimiala. Siihen käytettiin vuonna 1986 varoja yli 2,1 milj. mk.

työn palvelukeskuksen KEPA:n toimintaan TSL osallistui aktiivisesti mm. hallituksen, työvaliokunnan ja jaostojen kautta. TSL oli mukana järjestämässä myös kansainvälisen Namibia-päivän pohjoismaista pää-tapahtumaa sekä Etelä-Afrikan ANC:n 75-vuotisjuhlaa Helsingissä.

Pohjoismaiset TSL-järjestöt pohtivat kehitysyhteistyökysymyksiä kesäkokouksessaan Lidingössä Ruotsis-

sa. TSL:llä oli koko toimintavuoden ajan tiivistä yhteydenpitoa sekä Nicaraguan FACS:n että Namibian vapautusjärjestö SWAPO:n kanssa, jonka pääsihteeri Andimba Toivo Ya Toivo vieraili TSL:ssa elokuussa. Kongo-hankkeen hallinnointia varten TSL on solminut käytännön yhteistyösuhteet myös Loudiman koulun rakentaneeseen Norjan Namibia-yhdistykseen.

AVUN MÄÄRÄ

TSL:n projektien kautta annetun rahallisen ja materiaaliavun määrä kasvoi edelleen voimakkaasti. Kwanza Sul -projektiin TSL sai vuonna 1986 ulkoministeriön kehitysyhteistyötukea runsaat 458 000 markkaa ja Nicaragua-hankkeeseen runsaat 310 000 markkaa. Lisäksi ulkoministeriö myönsi Kwanza Sulin leirille humanitäärisen avun määrärahoista runsaan 965 000 markan avustuksen, joka kanavoitiin TSL:n kautta kattopellin ja rakennusmateriaalien muodossa. Kongo-projektin kustannuksia TSL laskutti ulkoministeriöltä runsaat 132 000 markkaa. TSL:n projektien omarahoitusosuus ylitti jälleen selvästi kansalaisjärjestöille asetetun minimivaatimuksen eli 40 prosenttia projektin kokonaiskustannuksista. Varsinainen rahankeräys tuotti toimintavuoden aikana TSL:n Kehitysyhteistyön ja rauhan rahaston tilille vain noin 135 000 markkaa eli alle kolmasosan vaaditusta omarahoitusosuudesta. Rahan lisäksi TSL vastaanotti projekteihinsa kone-, laite- ja materiaalilahjoituksia yhteensä yli 150 000 markan arvoa. Arviossa eivät ole mukana projekteihin hankitun kaluston markkinahinnoista saadut huomattavat alennukset. Käytettyinä ostettujen laitteistojen hakeminen, kunnostus ja pakkaaminen sekä projektin suunnittelu ja seuranta teettivät lisäksi palkatonta talkootyötä, jonka arvo on varovaisesti arvioiden vähintään 300 000 markkaa. Näin laskien TSL:n kehitysyhteistyön rahallinen panos ilman tiedotusmäärärahoja oli vuonna 1986 tasan kaksi miljoonaa markkaa ja kokonaispanos noin 2,5 miljoonaa markkaa.

2. Toimisto- osasto

Toimintavuoden aikana oli opintokeskushallinnon atk-järjestelmä ensimmäistä vuottaan kokonaisuudessaan käytössä. Järjestelmä toimi kohtalaisesti, mutta kesken vuotta tullut opintokeskuslain muutos uusi ne säännöksineen aiheutti toimintavaikeuksia. Lain muutoksesta johtuen kaikki opintokerho-, ohjaajakoulutus-, luento- ja kurssihallinnon lomakkeet jouduttiin uusimaan.

3. Järjestö- osasto

Osasto on avustanut liiton muita yksiköitä niiden asettamien tavoitteiden toteuttamisessa ja osallistunut piiri- ja opintojärjestöjen toiminnalliseen, järjestölliseen ja taloudelliseen kehittämiseen.

Tavoitteiden toteuttamiseksi osaston työntekijät ovat tehneet ahkerasti valistusmatkoja opintojärjestöihin opintoneuvonnan ja koulutustilaisuuksien järjestämiseksi. Osasto on toteuttanut huomattavan osan liiton ohjaajakoulutuksesta. Elo—syyskuussa toteutettiin laaja opintojärjestökiertos uusien kerho-ohjeiden tunnetuksi tekemiseksi opintosihteerille ja kerhonohtajaajille. Tilaisuuksiin osallistui yli 2000 henkilöä.

Osasto on kertomusvuonna järjestänyt piiri- ja opintojärjestöjen toimihenkilöille tarkoitettua koulutusta.

Piirisihteerit ovat toimineet piirijärjestöjen sihteereinä. Lisäksi he ovat vastanneet piiritoimistojen palvelutehtävistä yhdessä piiritoimistonhoitajien kanssa.

Järjestöosaston kokouksia pidettiin kertomusvuoden aikana kolme, joista kahteen osallistuivat myös piiritoimistonhoitajat. Piirisihteerit osallistuivat piirijärjestöjen neuvottelukunnan kokouksiin sekä opintojärjestöjen neuvottelupäiville. Useat piirisihteerit osallistuivat vuoden aikana pohjoismaiseen TSL-toimintaan.

VI

Opintotoiminta

1. Toimialan johto

Opintotoimintaan vuonna 1986 vaikutti 1. 7. 1986 voimaan tullut opintokeskuslain muutos, minkä myötä mm. kurssiohjaajien koulutus tuli valtionavun piiriin. Lisäksi lakimuutos poisti eräitä epäkohtia, jotka olivat vallinneet opintokeskuslain voimaantulosta lähtien; mm. opintokeskusten atk-kulut sekä luentojen vuokra- ja ilmoituskustannukset saatiin valtionapuun oikeuttaviksi. Lakimuutos mahdollistaa myös kokeilutoiminnan opintokeskuksissa, mikä on kuitenkin tähän mennessä osoittautunut kuolleeksi kirjaimeksi, koska valtion budjetissa ei ole osoitettu opintokeskusten kokeilutoimintaan lainkaan varoja.

Opintokeskuslain muutoksen yhteydessä kurssitoiminnassa siirryttiin

samankaltaiseen käytäntöön kuin kerho-opiskelussa, jolloin kurssien opintosuunnitelmat jäivät opintokeskukseen eikä niitä enää lähetetty yksityiskohtaisina kouluhallituksen hyväksyttäväksi. Näin lisättiin opintokeskusten vastuuta ja samalla valvontavelvollisuutta sen kautta toteutettavien kurssien oikeellisuudesta. Kun samaan aikaan myös opintokerhojen valvontaa lisättiin, voi vuotta 1986 hyvinkin pitää lisääntyneen kontrollin vuotena opintokeskusten toiminnassa.

Maaliskuussa 1986 opetusministeriölle jätettiin muistio aikuisväestön tietotekniikan peruskoulutuksesta. Muistion jättänyt työryhmä asetti koko vapaalle sivistystyölle varsin mittavia haasteita aikuisten tietotekniikan opetuksessa; mm. opintokeskusten tehtäväksi osoitettiin noin 1 500 tietotekniikan peruskurssin järjestäminen vuosittain. Aika näyttää, minkä verran valtiolta on todella halukas tukemaan työryh-

män esityksen kaltaista laajaa tietotekniikan peruskoulutusta.

Työväen Sivistysliiton toteuttamaan ja sen kautta toteutettuun opintotoimintaan osallistui vuonna 1986 runsaat 156.000 henkilöä, mikä on noin 17.000 vähemmän kuin vuonna 1985. Eniten laskua oli kurssi- ja luentotoimintaan osallistumisessa. Vain opinto-ohjaajakoulutuksessa tapahtui pientä nousua.

Opintoaineistotuotannossa päästiin vuonna 1986 hyvään lopputulokseen. Vaikka aineistojen kappalemyynti laskikin edellisvuodesta, myytiin kirjallisia ja av-materiaaleja vuonna 1986 1,762 miljoonan markan edestä, mikä on noin 200.000 markkaa enemmän kuin vuonna 1985.

Verrattuna maan muihin opintokeskuksiin TSL:n opintotoiminta on edelleen selvästi laajinta luentotoimintaa lukuunottamatta. Eri opiskelumuotojen ja opintoaineistojen käyttöä selvitetään jäljempänä erikseen.

2. Opinto-osasto

Opintokerhotoiminta

a. VALTIONAPUA SAANEET OPINTOKERHOT

Valtionapua saaneiden opintokerhojen määrä laski vuonna 1986 455 opintokerholla. Valtionapukerhoja oli yhteensä 6910. Valtionapuopintokerhojen määrä laski kaikissa opintokeskuksissa. Ensimmäistä kertaa

sitten vuoden 1979 kerhomäärä jäi alle 20.000:n. TSL:n kerhomäärä laski vähemmän kuin muiden opintokeskusten. Tästä johtuen TSL:n osuus opintokeskusten kerhomäärästä nousi yli 36 %:n, kun se vuonna 1985 oli 32,4 %.

Opintokerhon valtionavussa siirryttiin vuonna 1986 pysyvästi ns. kaksiportaiseen valtionapujärjestelmään, jolloin opintokerhot jaettiin kahteen ryhmään: perusvaltionavun opintokerhoihin ja korotetun valtionavun opintokerhoihin. Perusvaltionavun opintokerhon valtionapu oli 270 mk ja korotetun 670 mk.

Valtionapukerhoissa oli vuonna 1986 yhteensä 65.737 opiskelijaa; naisia kerhon jäsenistä oli 45.135 ja miehiä 20.602. Naisten osuus laski hieman edelliseen vuoteen verrattuna, kuitenkin naisia on TSL:n kerhoalaisista 68,7 %. Keskimäärin kerhoa kohden oli 9,5 opiskelijaa.

Järjestöittäin tarkasteltuna opintokerhojen määrät laskivat eniten sosiaali- ja kulttuurialan järjestöjen kerho-opiskelussa sekä TSL:n jäsenjärjestöjen ulkopuolisissa ryhmissä. Ilahduttavinta oli sos.dem. järjestöjen opintokerhojen lisääntyminen. Ammattiyhdistysliikkeessä kerhomäärät pysyivät jokseenkin ennallaan. Huolimatta kerhomääränsä laskusta Eläkkeensaajien Keskusliitto on edelleenkin ylivoimaisesti suurin kerho-opiskelua käyttänyt järjestö. Vuonna 1986 sillä oli 3397 opintokerhoa.

Tarkemmat tiedot valtionapukerhojen jakaantumisesta järjestöittäin, lääneittäin sekä opiskelemaan aiheen mukaan ovat toimintakertomuksen liiteosassa.

b. ILMOITTAUTUNEET OPINTOKERHOT

Työväen Sivistysliittoon ilmoittautui vuonna 1986 6.967 opintokerhoa, mikä on peräti 1.237 kerhoa vähemmän kuin vuonna 1985. Kerhomäärien lasku ajoittui selvästi syksyyn, mikä kertonee opintokerhoihin kohdistuneen tiukemman valvonnan seurauksista. Opintokerhomäärien laskua oli kaikilla järjestötahoilla, selvästi eniten kuitenkin sosiaalialan järjestöissä. EKL:n opintokerhojen määrä putosi jopa 628 kerholla vuoteen 1985 verrattuna.

Tarkemmat tiedot ilmoittautuneista opintokerhoista järjestöittäin sekä piiri- ja opintojärjestöittäin ovat toimintakertomuksen liiteosassa.

Opinto-ohjaajakoulutus

Opinto-ohjaajakoulutuksen tilaisuudet ja kurssit vaihtelivat myös vuonna 1986 kolmen tunnin koulutus- ja perehdyttämistilaisuuksista viisi päivää kestäviin jatkokursseihin. Opinto-ohjaajakoulutuksen uutuuksena tuli vuonna 1986 käyttöön kurssinohjaajakurssit, jotka opintokeskuslakimuutoksen kautta tulivat valtionavun piiriin. Ohjaajakoulutuksen keskeisenä muotona olivat opintokerho- ja opintotoiminnan kaksipäiväiset peruskurssit. Muut ohjaajakoulutuksen kurssit olivat joko ihmissuhde- ja ilmaisutaitoihin liittyviä tai järjestö- ja ainekohtaisia ohjaajakursseja.

Ohjaajakoulutustilaisuuksia toteutettiin vuonna 1986 426 ja niihin osallistui yhteensä 7.756 henkilöä, mikä on yli 500 enemmän kuin edellisenä vuonna. Kurssityypeistä kas-

voi eniten ainekohtaisten, kaksipäiväisten kurssien osuus, joita järjestettiin yhteensä 126.

Tarkemmat luvut opinto-ohjaajakoulutukseen osallistuneista lääneittäin ja järjestötahon mukaan löytyvät toimintakertomuksen liiteosasta.

Kurssitoiminta

Työväen Sivistysliiton opintokeskuksen kautta toteutettiin vuonna 1986 yhteensä 2832 valtionapuun oikeuttanutta kurssia, mikä on 412 kurssia vähemmän kuin edellisenä vuonna. Näin ensimmäistä kertaa sitten vuoden 1982 TSL:n kurssien määrä laski. Kurseille osallistui yhteensä runsaat 71500 henkilöä, mikä on edelleen enemmän kuin kerho-opiskeluun osallistuneiden yhteismäärä.

Lukuunottamatta TSL:n omia kurseja kaikkien eri järjestötahojen kurssimäärät laskivat, eniten kuitenkin TSL:n piiri- ja opintojärjestöjen toteuttamat, usein yksipäiväiset kurssit. Vaikka kurssimäärä laskikin vuonna 1986 kokonaisuudessaan yli 400 kurssilla, niin kaksipäiväisiä kurseja toteutettiin vuonna 1986 vain 27 vähemmän kuin edellisenä vuonna. Näin kurssien keskimääräinen kesto nousi vuonna 1986 noin 11,5 tuntiin.

Kurssien sisällöissä painottuvat edelleenkin yhteiskunnalliset aiheet, joskin niiden osuus kurssien kokonaismäärästä laski. Sitä vastoin kielten ja taideaineiden opiskelu kursseilla kasvoi vuonna 1986. Merkillepantavaa on, että TSL toteutti vuonna 1986 88 tietotekniikan 2—3 päivän kurssia, joille osallistui yhteensä lähes 1400 henkilöä.

Toimintakertomuksen liiteosassa on tarkemmat tiedot kurssitoiminnan jakautumisesta järjestöittäin, lääneittäin ja oppisisältöjen mukaan.

Luentotoiminta

Luentojen käyttö TSL:n opintotoiminnassa on edelleen kivulloista verrattuna muihin opiskelumuotoihin. Vaikka 1. 7. 1986 tuli voimaan opintokeskuslakimuutos, joka selvästi kohensi luentojen järjestämisen taloudellisia edellytyksiä — mm. luentotoimintojen vuokratulot ja luentojen ilmoituskulut tulivat valtionapuun oikeutaviksi, niin luentojen määrä väheni vuoteen 1985 verrattuna.

Vuonna 1986 järjestettiin vajaat 400 luentotilaisuutta, joissa oli yhteensä noin 11 000 kuulijaa. Edellisenä vuonna tilaisuuksia oli 404 ja kuulijoita runsaat 15 000. Luentotoiminnan tilastot luentojen jakautumisesta lääneittäin sekä aihepiireittäin ovat toimintakertomuksen liiteosassa.

Ruotsinkielinen toiminta

Ohjesäännön mukaan ruotsinkielisen työväestön keskuudessa harjoitettavaa opinto- ja muuta sivistystyötä varten liitossa toimii ruotsinkielinen sihteeristö. Sihteeristön toimielimet ovat ruotsinkielinen edustajisto ja johtokunta. Sihteeristön toiminta kattaa suomenruotsalaiset asuinalueet.

Sihteeristö järjesti toimintavuoden aikana kaksi opintokerho-ohjaajan peruskurssia.

Ay-opintotoiminnassa sihteeristö osallistui mm. KTV:n, Puutyöväen liiton, Kemian liiton, Metalliliiton,

Liikeliiton ja Postiliiton ruotsinkieliseen opintotoimintaan. Lisäksi järjestettiin lukuisia opinto-ohjaajien kolmen tunnin koulutustilaisuuksia.

KTV:n kanssa järjestettiin perinteellinen kulttuuriseminaari toukuussa Närpiössä. Taalintehtaalla jatkui ”Työttömien opintotoiminta”-projekti yhteispohjoismaisena koikeiluna. Yhteistoiminnassa SAK:n kanssa järjestettiin huhtikuussa järjestötoimintaa käsittelevä seminaari Murikassa.

Sihteeristö osallistui aktiivisesti Finlands Svenska Arbetarförbundetin paikalliseen ja alueelliseen opintotoimintaan. Opintokerhon ohjaajia koulutettiin kahdella ainekohtaisella kurssilla Puhtia puolueutyöhön -aineiston opiskeluun. Myös useita kolmen tunnin opinto-ohjaustilaisuuksia järjestettiin vuoden aikana paikallisesti.

Vaasassa järjestettiin maaliskuussa kulttuuriseminaari, lauluperinnettä elvytettiin, ja alkuvuodesta ilmestyi musiikkikasetti ”Sjung ut”.

EKL:n opintokerhotoiminta jatkui edelleen vilkkaana, keskeisiä opiskeluaiheita olivat ikääntyvien ihmisten ongelmat, kirjallisuusopinnot sekä kotiseututietous ja työväenkulttuuri. Kurssimuotoisen koulutuksen aiheita olivat ruoka ja liikuntatottumukset. Opintoaineistotuotannossa ilmestyi yksi KTV-aineisto ”Vi i Kommunal — KAT”.

TSL:n ruotsinkielisen sihteeristön pohjoismaisen kesäkurssi pidettiin 9.—14. 6. Kotkakylässä Ylöjärvellä aiheena ”Työväenliike ja harrastekulttuuri”. Osanottajia oli Ruotsista 7, Norjasta 5 ja Suomesta 7. Sihteeristö toimi yhteistyössä ABF:llä Åland-järjestön kanssa.

3. Pedagoginen osasto

Toimintakauden aikana tuotettiin 13 uutta kirjallista oppimateriaalia. Korjattuja tai lisäpainoksia otettiin 6 aikaisemmin julkaistuun oppimateriaaliin. Edellisenä vuonna julkaistiin 24 ja uusia painoksia otettiin 9 materiaalista. Supistumista selittää osittain tulipalosta aiheutuneet toimittukselliset hankaluudet.

Kirjallisten aineistojen markkamääräinen myynti kohosi jonkin verran mutta kappalemääräinen laski hieman. Av-aineistojen tuotto on n. 20 % oppimateriaalituotannon tuloista.

Oppimateriaalituotannon kannattavuus koheni toimintavuoden aikana tuntuvasti, ja vaikka varaston arvoa vähennettiin, niin tilinpäätös on reilun positiivinen.

Opintoaineistot ovat laajuudeltaan kasvaneet ja niihin yhä useammin tuotetaan opetuskalvoja, työkirjoja ja -kansioita. Ay-järjestöjen puolella leimallista on ay-koulujen uudistaminen sekä liittokohtaisten perusopintopakettien tuottaminen. Yleisellä opintoaineistotuotannon puolella asiasisällöt yhteiskunnallistuvat ja vaativat toimitustyöhön entistäkin suurempaa paneutumista (tietotekniikka, maatalous). Yksittäisten tuotettujen nimikkeiden määrän supistumista selittää em. kehityssuunta.

Kirjallisten opintoaineistojen myynti oli 34.442 kpl (ed. vuonna 38.255 kpl). Myydyistä kappaleista meni yli 60 % ay-liikkeen opintotoimintaan, 8 % sd-järjestöille ja 30 %

TSL myi oppimateriaaleja vuonna 1986 lähes 1,8 milj. mk:n arvosta. Myynti kasvoi edellisvuodesta 170.000 mk:lla.

muille järjestöille ja yleiseen opinto-toimintaan.

Kirjallisten opintoaineistojen markkamääräinen myynti oli 1.446.431 mk (ed. vuonna 1.264.601 mk). Av-aineistot mukaanlukien oppimateriaalien kokonaismyynti oli 1.762.295 mk (ed. vuonna 1.591.700

mk). Aineistotuotannon tilinpäätöksen 800.000 mk:n ylijäämään vaikutti osittain tuottojen kasvu, mutta ennenkaikkea kulupuolen säästöt.

Av-aineistojen myynnin arvo oli 315.864 mk. Tulos oli samaa luokkaa edellisen vuoden tuloksen kanssa.

VII

Kulttuuri- toiminta

1. Toimialan johto

Vuoden aikana Työväen Sivistysliitto seurasi aktiivisesti viestinnän kehitystä ja antoi lausuntoja mm. eduskunnan käsiteltävänä olleesta kaapelitelevisiosta.

TSL:n valtuusto hyväksyi 28. 5. 86 liitolle ”Työväenliikkeen kulttuuriohjelman”. Tässä ohjelmassa korostetaan monipuolisen harrastustoiminnan merkitystä, kulttuurin osuuden lisäämistä järjestötoiminnassa sekä uusien viestinnän muotojen käyttöä järjestö- ja kulttuuritoiminnassa. Ohjelman teksti on toimintakertomuksen liitteenä.

2. Kulttuuri- osasto

Vuoden 1986 suurimmaksi TSL-kulttuuritapahtumaksi muodostuivat Jätkän Kulttuuripäivät Mikkelissä 27.—29. kesäkuuta. Seminaarien, näyttelyiden, työnäytösten ja kulttuuritilaisuuksien ohella mikkeliäiset näyttelijät ja muusikot harjoittelivat Toivo Kärjen ja Aappo I Piipon Jätkän Kulttuuripäiviä varten kirjoittaman laulunäytelmän, joka esitettiin myöhemmin myös televisiossa Mikkelissä tehtynä taltiointina.

Vakiintuneeseen tapaan myös useimmat liiton piiri- ja opintojärjestöt järjestivät vuoden aikana omia

kulttuuritapahtumiaan, joista on tärkeimpiä luettelo liitteenä. Etelä-Hämeen piirin Työväen Musiikkitapahtuma on jo pitkään ollut valtakunnallisestikin merkittävä musiikkijuhla. Kesän 1986 ohjelmistosta mainittakoon KOM-teatterin 60-luvun lauluista koottu konsertti "Se joka vielä on hengissä", Mikko Alatalon Lähiörapsodian kantaesitys, chileläisen Illapu-ryhmän vierailu sekä yhdessä Metalliliiton ja Paperiliiton kanssa järjestetyt harrastajamusiikin konsertit.

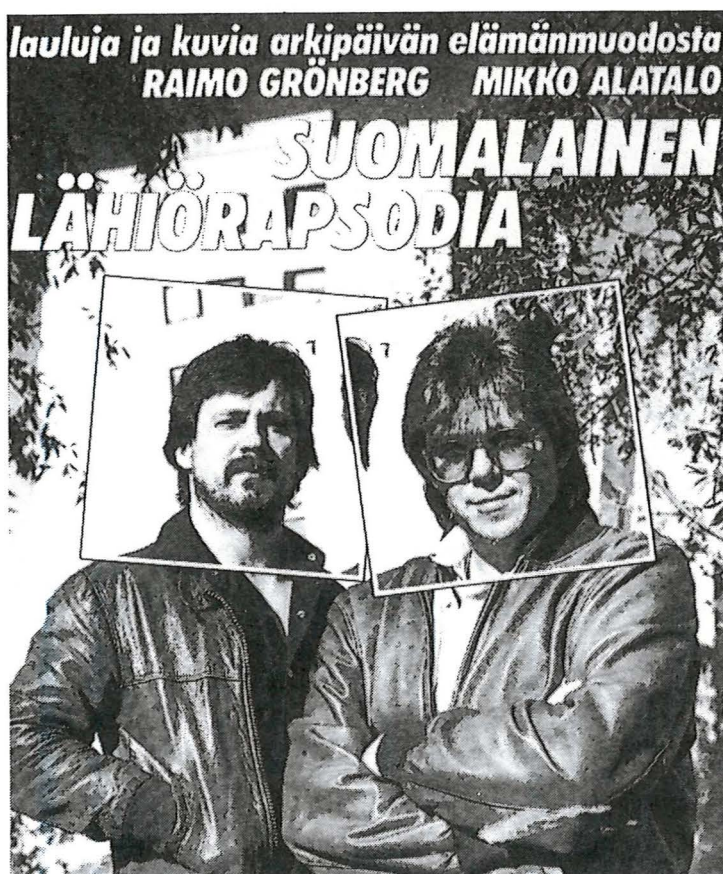
Uusista tapahtumista on mainittava Varsinais-Suomen ja Satakunnan piirien Raumalla järjestämä Kesämeri -tapahtuma, jonka tavoitteena on ajan mittaan kehittyä valtakunnalliseksi tapahtumaksi.

Kulttuuritoiminnan toisen tärkeän lohkon muodostaa TSL:n yhteistyö jäsenjärjestöjen kanssa. Vuoden aikana painottui varsinkin yhteistyö Tekstiili- ja vaatetustyöväen liiton kanssa. Kulttuuriosasto oli mukana toteuttamassa liiton merkkipäivien juhlia, joissa tärkeimmällä sijalla olivat jäsenistön omat esitykset.

Muusta yhteistyöstä mainittakoon osallistuminen SNK:n 80-vuotisjuhlien toteutukseen, VTVL:n edustajakokouksen ohjelma sekä yhteistyössä Metalliliiton kanssa järjestetyt kulttuurikurssit.

TSL, KSL ja Työväenmusiikki-instituutti järjestivät Helsingissä, Kirjan juhlasalissa 7. 11. Kisällilaulun illan. Konsertissa esiintyi neljä maineikasta kisälliryhmää, Voikkaan Kisällit, Punatytöt, Kulosaaren kisällitret sekä Tohisi, jotka olivat tilaisuutta varten harjoitelleet vanhaa ohjelmistoaan. Konsertin ohjelmisto muodosti historiallisen kat-

Mikko Alatalon ja Harri Rinteen Suomalainen lähiörapsodia kantaesitettiin Työväen Musiikkitapahtumassa Valkeakoskella ja kiersi sen jälkeen ympäri Suomea.

sauksen kisällilaulun kehityksestä sotien jälkeisenä aikana. Konsertti taltiointiin sekä radioon että videonauhalle.

TSL:n kuvataidetoimikunta järjesti vakiintuneeseen tapaan näyttelykäyntejä ja kuvataidepajaisi. Toimikunnan kuvataidematkat suuntautuivat Leningradiin ja Roomaan.

Pohjoismaiden TSL-koulu järjestettiin syyskuussa Ölfusborgirissa, Islannissa. Kurssin aiheena oli tällä kertaa työväenliikkeen kulttuuritoiminta.

Liitto ja opintojärjestöt järjestivät useita radiokursseja yhteistyössä Yleisradion kansalaisradiotoimituksen kanssa. Elokuussa järjestettiin Imatralla TSL:n ensimmäinen paikallistelevisiokurssi, jonka harjoitustyönä syntynyt ohjelma esitettiin Imatran kaapelitelevisiossa.

Aikamerkki

Liiton äänenkannattaja Aikamerkki ilmestyi vuoden aikana kahdeksan kertaa. Lehden levikki säilyi ennallaan.

VIII

Tilastot ja liitteet

TSL:n jäsenjärjestöt

Arbetarnas Bildningsförbund på
Åland
Auto- ja Kuljetusalan Työntekijä-
liitto
Eläkkeensaajien Keskusliitto
Ensi Kotien Liitto
Finlands Svenska Arbetarförbund
rf
Finlands Svenska soc. dem. Ung-
domsklubbars Central-Kommitté
(CK) rf
Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan
liitto HRHL ry

Ilmailualan Unioni ry
Invalidiliitto ry
Järjestötoimitsijain Liitto ry
Kemian Työntekijäin Liitto ry
Kotien Puolesta Keskusliitto ry
Koulutusalan Sosialidemokraattinen
yhdistys ry
Kulttuurityöntekijäin sos.dem. yh-
distys ry
Kulutusosuustoiminnan Keskusliit-
to KK ry
Kumi- ja Nahkavyöväen liitto ry
Kunnallisten työntekijäin ja viran-
haltijain liitto ry
Lasi- ja Posliiniväen Liitto ry
Liiketyöntekijäin Liitto ry
Lomakotien Liitto ry
Maaseututyöväen Liitto ry
Metallityöväen Liitto ry

Nuorten Kotkain Keskusliitto
 NKK ry
 Nuorten Puolesta Keskusliitto ry
 Paperiliitto ry
 Postiliitto ry
 Puutyöväen liitto ry
 Rautatieläisten Liitto ry
 Sosiaali- ja Terveysalan sos.dem.
 yhdistys ry
 Sosialidemokraattisen Nuorison
 Keskusliitto SNK ry
 Sosialidemokraattisen Opiskelija-
 nuorison Keskusliitto SONK ry
 Suomen Aikakauslehdentoimitta-
 jain Liitto ry
 Suomen Ammattiliittojen Keskus-
 järjestö SAK ry
 Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto ry
 Suomen Merimies-Unioni ry
 Suomen Sosialidemokraattinen puo-
 lue rp Suomen Sosialidemokraatti-
 nen Raittiusliitto (SDR) ry
 Suomen Sosialidemokraattinen Sa-
 nomalehtimiesliitto SSSL ry
 Suomen Sähkösalantöntyöntekijäin
 Liitto ry
 Suomen Työväen Musiikkiliitto
 (STM) ry
 Teknisten ja Erikoisammattien Liit-
 to TEKERI ry
 Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto
 ry
 Tekstiililaitosmiesten Liitto ry
 Työväen Akatemian Kannatus Oy
 Työväen Akatemian Toveriliitto ry
 Työväen Arkiston Säätiö Työväen
 Näyttämöiden Liitto ry Työväen
 Retkeilyliitto ry
 Työväen Shakkiliitto ry
 Työväen Urheiluliitto TUL ry
 Valtion työntekijäin ja viranhalti-
 jain liitto VTVL ry
 Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto
 ry
 Veturimiesten Liitto ry
 Väinö Voionmaan Säätiö

TSL:n valtuusto

Jari-Pekka Jyrkänne,
puheenjohtaja

Arpo Heinonen,
varapuheenjohtaja

Matti Mansikka,
varapuheenjohtaja

Varsinaiset jäsenet

Raimo Railo
 Irma Kosonen
 Hillervo Perttunen
 Satu Siitonen
 Pentti Puoskari
 Juhani Hietanen
 Tero Tuomisto
 Kaija Issakainen
 Arja Ojala
 Pekka Sarkkinen
 Kerstin Berg
 Leif Fredriksson
 Seppo Ahde
 Ulla Westerlund
 Risto Lehtivuori
 Juhani Heino
 Eila Jokinen
 Hannu Anttonen
 Matti Lahtinen
 Martti Karlsson
 Marja Rissanen
 Onni Peltola
 Viljo Heinonen
 Kyösti Sorsa
 Jan Furstenborg
 Voitto Lyytikäinen
 Artturi Pennanen
 Teuvo Taskinen
 Kari Hautamäki
 Raija Itkonen
 Kari Lalu
 Esko Puuska
 Matti J. Laine
 Matti Savola
 Leif Ehrsten
 Sirkka-Liisa Vehviläinen
 Paavo Nurminen
 Jorma Kilappa
 Tarja Paasi
 Seppo Rosenqvist

Henkilökohtaiset varajäsenet

Pekka Rossi
Riitta Lainio
Ari Tolmunen
Timo Mielonen
Paula Parmanne
Matti Kouri
Esko Häsä
Erkki Gröndahl
Erja Anttonen
Kauko Viitala
Riitta Partinen
Kaj Wallenius
Ingvald Nordström
Ira Forsius
Hilkka Kolhinen
Rauno Lehojoki
Seppo Berg
Raimo Pölönen
Seppo Antikainen
Aimo Pirttimäki
Viljo Ikonen
Juhani Mattila
Mauno Aikio
Topi Partanen
Erkki Rimpiläinen
Auli Korhonen
Veikko Hakanen
Ulf Forsman
Kari Virkkula
Eero Ollikainen
Raimo Salopirtti
Leo Karetvaara
Juhani Hämäläinen
Göran Heinonen
Aarre Rinne
Ari Kallio
Usko Rasilainen
Leena Toivonen
Gösta Wolin

TSL:n piirijärjestöjen edustajat

Varsinaiset edustajat

Kyösti Loikkanen
Keijo Voudinmäki
Veli-Pekka Turpeinen
Juha Kettunen
Aune Aalto
Raimo Sirkkiä
Marjatta Halme
Pertti Hyvönen
Esko Partanen
Leo Niemelä
Pirjo Kiiskinen
Ahti Santaharju
Kimmo Järvinen
Teuvo Tiuhonen

Varaedustajat

Pentti Sorvali
Elisabeth Wikblom
Raija Kuortinen
Sirkka-Liisa Kosunen
Raili Tirronen
Seppo Lehtimäki
Seija Kautonen
Tellervo Huotari
Eero Laaksonen
Eine Toivonen
Pauli Raappana
Erkki Puro
Pentti Honkanen
Seppo Koskelin

Opintokerhot

Valtionapuopintokerhot järjestöittäin 1986

Järjestö	Opintokerhoja			Jäseniä			Opinto- kokouk- sia	Oppi- tun- teja	Myönnetty valtionapu mk
	kaupun- git	muut kunnat	yht.	M	N	yht.			
SAK JA AMMATTILIITOT									
SAK	99	10	109	273	465	738	1175	2428	31.032,00
AKT	13	—	13	81	35	116	146	291	3.606,00
HRHL	19	1	20	13	125	138	227	454	5.936,00
KEMIAN TYÖNTEKIJÄIN LIITTO	1	1	2	7	8	15	27	54	720,00
KUMI- JA NAHKATYÖVÄEN LIITTO	1	6	7	8	39	47	70	140	1.890,00
KTV	396	73	469	410	3345	3755	5224	10502	131.608,00
LASI- JA POSLIINITYÖV. LIITTO	8	1	9	26	28	54	94	188	2.370,00
LIIKETYÖNTEKIJÄIN LIITTO	72	3	75	39	522	561	862	1702	20.152,00
MAASEUTUTYÖVÄEN LIITTO	3	—	3	10	16	26	32	65	690,00
METALLITYÖVÄEN LIITTO	110	8	118	630	304	934	1386	2789	33.712,00
PÄPERILIITTO	53	3	56	321	198	519	606	1233	15.453,00
PUUTYÖVÄEN LIITTO	10	1	11	22	84	106	132	271	3.140,00
SUOMEN KIRJATYÖNT. LIITTO	13	—	13	47	67	114	148	302	4.063,00
SUOMEN MERIMIES-UNIONI	6	—	6	17	5	22	77	147	1.750,00
SUOMEN SÄHKÖTYÖNT.LIITTO	16	—	16	114	8	122	181	326	3.990,00
TEKST.- JA VAATET.TYÖV.LIITTO	53	5	58	22	436	458	641	1269	15.156,00
TEKSTIILILAITOSM. LIITTO	5	—	5	28	—	28	54	108	1.340,00
MERIMIESPALVELUTOIMISTO MEPA	15	—	15	62	27	89	186	378	4.754,00
SUOMEN ELINT.TYÖL. LIITTO	5	—	5	19	19	38	55	110	1.350,00
JÄRJESTÖTOIMITSIJAIN LIITTO	2	—	2	8	9	17	25	50	940,00
KIINTEISTÖTYÖNTEK. LIITTO	4	—	4	16	15	31	40	80	1.070,00
VTY-LIITOT									
TULLIMIESTEN LIITTO	1	—	1	5	—	5	10	20	260,00
POSTILIITTO	2	1	3	15	14	29	33	66	810,00
RAUTATIELÄISTEN LIITTO	10	—	10	48	37	85	106	213	2.634,00
VETURIMIESTEN LIITTO	10	—	10	90	9	99	118	236	2.453,00
VTVL	54	5	59	57	429	486	696	1469	16.043,00
YHTEENSÄ	981	118	1099	2388	6244	8632	12351	24891	306.922,00
SOS.-DEM. JÄRJESTÖT									
SDP	466	178	644	3172	2353	5525	6918	14424	172.651,00
SOS.-DEM. NAISET	181	11	192	19	1574	1593	2091	4209	51.323,00
SNK	11	2	13	46	63	109	135	271	3.360,00
SONK	3	—	3	15	13	28	36	96	790,00
KOULUTUSALAN SOS.-DEM. YHDISTYS...	1	—	1	2	6	8	15	30	270,00
NUORTEN KOTKAIN KESKUSLIITTO	7	3	10	30	58	88	112	229	2.846,00
SOS.-DEM. RAITTIUSLIITTO	6	—	6	7	39	46	63	126	1.610,00
KRISTILLINEN SOS.-DEM.LIITTO	2	—	2	4	6	10	20	40	540,00
YHTEENSÄ	677	194	871	3295	4112	7407	9390	19425	233.390,00
E-LIIKE									
KK	47	14	61	144	367	511	662	1314	15.850,00

Järjestö	Opintokerhoja			Jäseniä			Opinto- kokouk- sia	Oppi- tun- teja	Myönnetty valtionapu mk
	kaupun- git	muut kunnat	yht.	M	N	yht.			
KULTTUURIALAN JÄRJESTÖT									
TYÖVÄEN MUSIIKKILIITTO STM	164	2	166	648	643	1291	1901	3883	44.065,00
TYÖVÄEN NÄYTTÄMÖIDEN LIITTO	15	4	19	66	67	133	223	554	5.070,00
TYÖVÄEN URHEILULIITTO TUL	68	5	73	296	410	706	787	1570	18.653,00
TYÖVÄEN RETKEILYLIITTO RY	5	—	5	29	19	48	60	120	1.332,00
YHTEENSÄ	252	11	263	1039	1139	2178	2971	6127	69.120,00
SOSIAALIALAN JÄRJESTÖT									
ELÄKKEENSAAJIEN KESKUSLIITTO	2839	559	3398	10328	25749	36078	36190	71941	886.140,00
INVALIDILIITTO	104	25	129	348	876	1224	1379	2792	34.647,00
VANHUS- JA LÄHIMM.PALV.LIITTO	15	—	15	10	166	176	195	373	3.945,00
KOTIEN PUOLESTA KESKUSLIITTO	44	1	45	16	366	382	485	967	11.924,00
ENSI KOTIEN LIITTO	1	—	1	—	14	14	10	20	262,00
YHTEENSÄ	3003	585	3588	10702	27171	37873	38259	76093	936.918,00
RUOTSINKIELISET OPINTOKERHOT									
FFC/SAK	5	6	11	18	54	72	110	220	2.900,00
KAT/KTV	6	6	12	28	83	111	120	252	3.200,00
AFFÄRSARBETARFB./LIIKEL.	2	—	2	—	13	13	22	44	540,00
METALLARBETARFB./METALLIL.	—	5	5	31	—	31	64	108	1.473,00
POSTFÖRBUNDET/POSTIL.	2	1	3	—	18	18	30	68	805,00
FSA/SDP	28	1	29	105	137	242	314	658	7.760,00
PCF/EKL	16	—	16	43	77	120	169	338	4.240,00
YHTEENSÄ	59	19	78	225	382	607	829	1688	20.918,00
TSL:N PIIRI-/OPINTOJÄRJESTÖT	119	8	127	444	513	957	2447	2719	34.930,00
MUUT									
MUUT KUIN JÄSENJÄRJESTÖT	576	34	610	1809	3856	5665	6506	13128	159.390,00
ITSENÄISET KERHOT	197	16	213	556	1351	1907	2272	4553	56.611,00
YHTEENSÄ	773	50	823	2365	5207	7572	8778	17681	216.001,00
OPINTOKERHOT YHTEENSÄ	5911	999	6910	20602	45135	65737	75687	149938	1.834.049,00

Valtionapuopintokerhot lääneltäin 1986

Lääni	Opintokerhoja			Jäseniä			Opinto- kokouk- sia	Oppi- tun- teja	Kerhojen menot	Myönnetty valtionapu mk
	kaupun- geissa	muissa kunnissa	yht.	M	N	yht.				
Uudenmaan lääni	963	20	983	2663	6798	9461	10855	21601	408.413,20	257.588,00
Turun ja Porin lääni	883	144	1027	2979	6543	9522	11311	22540	415.485,20	270.677,00
Ahvenanmaa	2	0	2	12	0	12	24	48	900,00	710,00
Hämeen lääni	1080	227	1307	4206	10077	14283	13949	28064	525.656,00	350.746,00
Kymen lääni	751	64	815	2082	4840	6922	8752	17685	305.531,50	218.212,00
Mikkelin lääni	355	148	503	1492	2832	4324	5324	10748	190.702,00	134.808,00
Pohjois-Karjalan lääni	239	84	323	1099	2018	3117	3488	7078	127.811,00	84.660,00
Kuopion lääni	321	90	411	1151	2810	3961	5467	9101	154.400,00	111.555,00
Keski-Suomen lääni	549	116	665	1839	4266	6105	6958	13997	235.154,40	173.374,00
Vaasan lääni	372	55	427	1729	2487	4216	4634	9255	163.779,00	114.022,00
Oulun lääni	229	23	252	701	1525	2226	2750	5454	96.901,00	66.843,00
Lapin lääni	167	28	195	649	939	1588	2175	4367	72.380,00	50.854,00
Y H T E E N S Ä	5911	999	6910	20602	45135	65737	75687	149938	2.697.113,30	1.834.049,00

Ruotsinkieliset valtionapuopintokerhot lääneittäin 1986

Lääni	Opintokerhoja			Jäseniä			Opinto- kokouk- sia	Oppi- tun- teja	Kerhojen menot	Myönnetty valtionapu mk
	kaupun- geissa	muissa kunnissa	yht.	M	N	yht.				
Uudenmaan lääni	17	4	21	66	98	164	214	459	8.729,00	5.550,00
Turun ja Porin lääni	1	2	3	17	6	23	34	68	973,00	923,00
Vaasan lääni	41	13	54	142	278	420	581	1161	26.318,00	14.445,00
Y H T E E N S Ä	59	19	78	225	382	607	829	1.688	36.020,00	20.918,00

Valtionapuopintokerhojen opintoaineet lääneittäin v. 1986

													Yht.
USKONTO JA FILOSOFIA													
USKONNOT JA MAAILMANKATS.	1	0	0	3	0	2	0	2	0	1	0	0	9
KIRKKOHISTORIA	0	1	0	0	0	1	0	6	0	0	0	0	8
RAAMATTUTIETO	0	2	0	3	1	1	0	4	2	0	1	1	15
KRISTILLINEN USKO JA ETIIKKA	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	4
SEURAKUNTATOIMINTA- JA HALLI	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	2
FILOSOFIA	1	1	0	0	6	0	0	1	0	0	2	2	13
ELÄMÄNKATSOMUS JA ELÄMÄNTAPA ...	1	1	0	7	1	0	0	0	0	0	0	0	10
MUUT	0	2	0	4	0	1	0	3	0	1	0	0	11
YHTEENSÄ	3	7	0	17	9	5	0	17	6	2	3	3	72
KASVATUS JA PSYKOLOGIA													
KASVATUSTIEDE	0	1	0	0	0	3	4	0	0	0	0	0	8
AIKUISKASVATUS	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
PSYKOLOGIA	1	4	0	0	2	0	0	3	0	0	0	0	10
IHMISSUHDETAIDOT	32	37	0	49	42	11	6	34	12	18	13	4	258
MUUT	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2
YHTEENSÄ	33	44	0	50	44	14	10	37	12	18	13	4	279
HISTORIA													
YLEINEN HISTORIA	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	4
SUOMEN HISTORIA	7	11	0	8	5	4	2	6	8	7	0	2	60
KULTTUURIHISTORIA	1	1	0	5	1	7	0	2	1	0	0	0	18
PAIKALLISHISTORIA	12	10	0	5	10	4	0	0	1	1	0	0	43
MUUT	38	42	0	35	28	11	9	14	22	10	4	2	215
YHTEENSÄ	59	66	0	53	44	26	11	22	32	18	5	4	340
YHTEISKUNNALLISET AINEET													
YHTEISKUNTATieto	34	11	0	16	18	16	8	7	8	2	0	15	135
SOSIOLOGIA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	1	0	8
KANSAINVÄLISET KYSYMYKSET	3	3	0	14	3	2	1	4	1	1	4	1	37
OIKEUSTIEDE	3	0	0	2	2	1	0	0	2	0	0	1	11
TIEDOTUSOPPI	2	0	0	2	0	0	0	0	2	0	0	0	6
KUNNALLISTieto	6	11	0	20	9	1	8	3	4	5	2	6	75
SOSIAALIPOLITIikka	30	53	0	26	35	41	22	11	18	18	27	10	291
JÄRJESTÖTieto	52	92	0	75	27	32	22	26	27	31	8	4	396
LUOTTAMUSHENKILÖKOULUTUS	5	3	0	12	6	2	0	0	4	3	1	0	36
POLIITTINEN KASVATUS	20	85	0	47	44	17	38	28	19	30	20	26	374
YMPÄRISTÖPOLITIikka	4	3	0	4	7	14	1	4	4	1	1	1	44
AY-Tieto	49	47	0	68	45	19	35	15	21	34	30	8	371
MUUT	0	1	0	1	1	1	3	1	9	0	0	1	18
YHTEENSÄ	208	309	0	287	197	146	138	99	119	132	94	73	1802

TALOUSTIETO JA ELINK.-ELÄMÄ													
KANSANTALOUSTIEDE	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	5
KULUTTAJATIETO	2	6	0	5	4	3	2	5	2	0	2	1	32
OSUUSTOIMINTA	1	1	0	3	1	1	1	1	0	1	0	1	11
MAA-JA METSÄTALOUS	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
MUUT	3	1	0	0	0	0	2	0	0	0	1	0	7
	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2
YHTEENSÄ	7	10	0	9	5	4	5	7	3	1	3	4	58
LUONNONTIEDE JA MATEMATIIKKA													
MATEMATIIKKA	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	2
FYSIIKKA	1	0	0	0	1	1	2	0	0	1	0	0	6
BIOLOGIA	1	1	0	0	2	0	2	0	0	2	0	0	8
MAANTIEDE	2	7	0	4	15	0	0	2	0	0	0	2	32
EKOLOGIA	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2
TIETOTEKNIikka	5	6	2	2	3	0	2	0	0	1	0	0	21
LUONNONSUOJELU	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2
MUUT	12	6	0	12	3	6	5	0	8	6	5	1	64
YHTEENSÄ	22	22	2	19	24	8	11	2	8	11	5	3	137
KIELET													
ÄIDINKIELI	4	8	0	3	6	2	1	4	0	4	2	2	36
SUOMI	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2
RUOTSI	0	6	0	2	0	0	0	0	4	1	1	0	14
ENGLANTI	12	24	0	15	3	3	0	3	0	1	0	0	61
SAKSA	3	0	0	1	3	1	0	0	4	1	0	0	13
VENÄJÄ	5	2	0	3	1	3	0	0	1	0	0	0	15
ESPANJA	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
ITALIA	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	3
VIITTOMAKIELI	0	0	0	1	0	0	1	2	0	0	0	0	4
MUUT	1	3	0	4	0	0	0	0	1	0	3	0	12
YHTEENSÄ	26	44	0	31	14	9	2	9	10	7	7	2	161
TAIDEAINEET													
KIRJALLISUUS	81	65	0	98	53	13	32	22	36	21	12	8	441
MAALAUUS JA PIIRUSTUS	5	3	0	4	0	0	0	2	3	0	1	1	19
KUVANVEISTO	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
GRAFIikka	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
KERAMIikka	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
POSliINIMAALAUUS	4	1	0	1	0	1	0	0	0	4	0	0	11
NÄYTTÄMÖTAIDE	42	18	0	51	9	13	5	7	7	10	4	1	167
PUHEILMAISU	16	20	0	11	13	5	9	2	26	7	1	3	113
VALOKUVAUS	6	2	0	1	1	1	1	0	1	1	1	2	17
TANSSITAIDE	12	2	0	1	3	0	0	1	2	0	1	0	22
KANSANTANSSI	43	51	0	91	45	35	4	4	49	17	10	8	357
LUOVA ILMAISU	13	3	0	3	4	0	0	6	7	4	1	1	42
MUUT	9	5	0	43	12	4	0	2	4	2	3	2	86
YHTEENSÄ	231	172	0	305	140	72	51	46	135	66	34	26	1278

MUSIIKKI													
MUSIIKKITieto	33	25	0	54	22	36	10	15	31	19	16	4	265
MUSIIKKITEORIA	62	31	0	78	40	17	4	11	42	12	1	15	313
KUORO- JA YHTEISLAULU	70	41	0	62	65	20	6	20	48	29	12	12	385
LAULUNOPETUS	2	3	0	3	2	1	6	0	7	0	0	2	26
ORKESTERI- JA YHTEISSOITTO	4	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0	7
SOITINMUSIIKKI	0	0	0	2	1	8	0	0	0	0	0	0	11
KANSANMUSIIKKI	3	0	0	2	2	1	0	0	0	0	1	0	9
MUUT	5	6	0	6	1	6	6	1	0	0	1	2	34
YHTEENSÄ	179	106	0	209	133	89	32	47	128	61	31	35	1050
LIIKUNTA JA TERVEYS													
LIIKUNTAKASVATUS	85	76	0	165	55	50	15	42	66	21	11	11	597
TERVEYSKASVATUS	17	53	0	85	48	34	19	25	37	22	13	12	365
ENSIAPU	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	7
TYÖSUOJELU	15	36	0	20	16	11	4	8	9	15	4	1	139
RAVINTOTIETO	1	2	0	1	1	0	0	1	0	1	1	0	8
MUUT	16	8	0	3	3	0	2	0	5	1	4	1	43
YHTEENSÄ	134	181	0	274	123	95	40	76	117	60	33	26	1159
KÄYTÄNNÖN AINEET													
KIRJANPITO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	1	4
KOTITALOUS	2	3	0	1	3	2	0	0	0	0	0	0	11
TEKSTIILITYÖ	35	23	0	18	13	14	6	11	32	13	10	4	179
KUDONTA	8	3	0	0	4	1	0	5	5	14	0	1	41
METALLITYÖ	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	3
PUUTYÖ	7	4	0	1	16	3	4	6	5	3	1	2	52
ASKARTELU	7	8	0	8	19	4	9	12	21	14	4	2	108
MUUT	21	24	0	25	21	10	4	15	32	3	8	5	168
YHTEENSÄ	80	65	0	53	79	34	23	49	95	50	23	15	566
PERUSKOULUAINEET													
LUONNONHISTORIA	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	3
YHTEENSÄ	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	3
LUKIOAINEET													
ÄIDINKIELI	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
MAANTIEDE	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
HISTORIA JA YHTEISKUNTAOPPI	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
USKONTO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2
YHTEENSÄ	1	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	5
OPINTOAINEET YHTEENSÄ	983	1027	2	1307	815	503	323	411	665	427	252	195	6910

Ruotsinkielisten valtionapuoopintokerhojen opintoaineet lääneittäin 1986

Aine	Uudenmaan	Turun ja Porin	Ahvenanmaa	Hämeen	Kymen	Mikkelin	Pohj.-Karjalan	Kuopion	Keski-Suomen	Vaasan	Oulun	Lapin	Yht.
HISTORIA													
PAIKALLISHISTORIA	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
YHTEENSÄ	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
YHTEISKUNNALLISET AINEET													
YHTEISKUNTATieto	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
SOSIOLOGIA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	0	7
KANSAINVÄLISET KYSYMYKSET	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2
KUNNALLISTieto	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
SOSIAALIPOLITIikka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	0	0	10
YMPÄRISTÖPOLITIikka	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
AY-Tieto	11	2	0	0	0	0	0	0	0	9	0	0	22
YHTEENSÄ	16	2	0	0	0	0	0	0	0	27	0	0	45
LUONNONTIEDE JA MATEMATIikka													
BIOLOGIA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2
TIETOTEKNIikka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
LUONNONSUOJELU	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2
YHTEENSÄ	0	1	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	5
KIELET													
ÄIDINKIELI	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2
SAKSA	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
YHTEENSÄ	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	3
TAIDEAINEET													
POSITIINIMAALAU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	4
NÄYTTÄMÖTAIDE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2
PUHEILMAISU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2
YHTEENSÄ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	0	0	8
MUSIIKKI													
KUORO-JA YHTEISLAULU	3	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	9
YHTEENSÄ	3	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	9
LIIKUNTA JA TERVEYS													
TERVEYSKASVATUS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2
YHTEENSÄ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2
KÄYTÄNNÖN AINEET													
TEKSTIILITYÖ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	5
YHTEENSÄ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	5
OPINTOAINEET YHTEENSÄ	21	3	0	0	0	0	0	0	0	54	0	0	78

TSL:oon ilmoittautuneet opintokerhot 1985 ja 1986

	1. 1.—31. 12. 1985	1. 1.—31. 12. 1986
SAK ja sen alaiset liitot		
Auto- ja Kuljetusalan työntekijäliitto	20	9
Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan liitto	26	36
Ilmailualan Unioni	—	—
Järjestötoimitsijain Liitto	—	1
Kemian Työntekijäin Liitto	5	2
Kiinteistötyöntekijäin Liitto	4	6
Kumi- ja Nahkatyöväen Liitto	11	4
Kunnallisten Työntekijäin ja Viranhaltijain Liitto	557	552
Lasi- ja Posliinityöväen Liitto	9	5
Liiketyöntekijäin Liitto	80	75
Metallityöväen Liitto	140	193
Paperiliitto	70	61
Puutyöväen Liitto	22	7
Rakennustyöläisten Liitto	3	—
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö	119	77
Suomen Elintarviketyöläisten Liitto	5	10
Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto	11	24
Suomen Maaseututyöväen Liitto	1	2
Suomen Merimies-Unioni	22	19
Suomen Sos.dem. Sanomalehtimiesliitto	—	1
Suomen Sähköalantyyöntekijäin Liitto	18	10
Teknisten ja Erikoisammattien Liitto	1	2
Tekstiililaitosmiesten Liitto	5	—
Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto	71	67
VTY		
Postiliitto	8	3
Rautatieväestön Liitto	16	6
Tullimiesliitto	2	—
Valtion työntekijäin ja viranhaltijain liitto	70	57
Veturimiesten Liitto	15	11
Virkamiesten ja Työntekijäin Yhteisjärjestö	5	—
Vankilavirkailijaliitto	—	—
	1.316	1.241
Sosialidemokraattiset järjestöt		
Koulutusalan sos.dem. yhdistys	2	—
Kulttuurityöntekijäin sos.dem. yhdistys	—	—
Kristillisten Sosialidemokraattien Liitto	6	4
Nuorten Kotkain Keskusliitto	36	10
Sosialidemokraattiset Naiset	254	185
Sosialidemokraattisen Nuorison Keskusliitto	18	21
Sosialidemokraattisen Opiskelijanuorison Keskusliitto	3	2
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue	867	708
Suomen Sosialidemokraattinen Raittiusliitto	7	4
Terveysalan sos.dem. yhdistys	—	—
	1.193	934

	1. 1.—31. 12. 1985	1. 1.—31. 12. 1986
E-liike		
Kulutusosuuskuntien Keskusliitto	71	44
Sosiaalialan järjestöt		
Eläkkeensaajien Keskusliitto	3.902	3.274
Invalidiliitto	182	147
Kotien Puolesta Keskusliitto	57	31
Vanhus- ja Lähimmäispalvelun liitto	17	8
Nuorten Puolesta Keskusliitto	—	1
Lomakotien Liitto	—	1
Ensi Kotien Liitto	—	9
	<u>4.158</u>	<u>3.471</u>
ABF	68	96
Kulttuurialan järjestöt		
Kirjastovirkailijat	—	—
Suomen Elokuvakerhojen Liitto	—	—
Suomen Työväen Musiikkiliitto	159	156
Työväen Näyttämöiden Liitto	13	19
Työväen Shakkiliitto	—	—
Työväen Urheiluliitto	109	66
Työväen Retkeilyliitto	5	4
	<u>286</u>	<u>245</u>
TSL:n Opintojärjestöt	154	100
Muut		
Muiden järjestöjen alaiset opintokerhot	681	604
Itsenäiset opintokerhot	<u>277</u>	<u>232</u>
	958	836
YHTEENSÄ	8.204	6.967

TSL:oon ilmoittautuneet opintokerhot piiri- ja opintojärjestöittäin 1985 ja 1986

	Ay-liike		Sd.järjes.		E-liike		Sosiaaliset		Kultt.al.		Opj.		Muut		Yhteensä	
	1985	1986	1985	1986	1985	1986	1985	1986	1985	1986	1985	1986	1985	1986	1985	1986
Etelä-Hämeen piiri																
Hausjärvi	3	2	1	3	—	—	5	4	—	—	—	—	—	—	9	9
Hämeenlinnan seutu	35	35	47	27	3	2	74	51	3	—	20	15	20	16	202	146
Janakkala	—	6	10	9	1	1	26	19	2	3	—	—	—	—	39	38
Lahden seutu	52	47	20	33	10	4	134	124	14	25	7	2	100	125	337	360
Lounais-Häme	9	7	6	6	1	—	94	136	—	—	—	—	5	4	115	153
Riihimäki-Lopen	25	24	6	6	—	—	30	32	—	5	2	—	15	29	78	96
Valkeakosken seutu	13	10	10	11	—	—	101	73	—	—	—	—	45	32	169	126
	137	131	100	95	15	7	464	439	19	33	29	17	185	206	949	928
Helsingin piiri																
Helsinki	119	90	33	35	18	14	282	198	19	9	—	—	24	10	495	356
	119	90	33	35	18	14	282	198	19	9	—	—	24	10	495	356
Keski-Suomen Piiri																
Jyväskylän seutu	52	54	39	49	2	1	354	313	7	6	7	5	26	32	487	460
Joutsan seutu	1	—	1	—	—	—	14	10	—	—	—	1	—	—	16	11
Jämsän seutu	4	4	4	2	—	—	16	16	—	—	—	1	5	8	29	31
Keuruun seutu	13	6	1	5	—	—	34	23	—	—	2	—	—	—	50	34
Karstulan seutu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—
Pihtipudas	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Saarijärven seutu	—	—	1	4	—	—	7	2	—	—	—	—	—	—	8	6
Viitasaaren seutu	5	1	3	3	—	—	8	1	—	—	—	—	2	—	18	5
Sisäsuomen	12	4	21	22	—	—	57	49	—	5	4	—	23	19	117	99
	88	69	70	86	2	1	490	414	7	11	15	7	56	59	728	647
Kuopion piiri																
Koillis-Savo	—	1	2	2	—	—	14	2	—	—	—	—	—	—	16	5
Kuopio	27	32	15	8	2	—	110	88	4	4	4	3	42	34	204	169
Leppävirta	2	—	8	3	1	—	9	6	2	—	2	—	1	—	25	9
Siilinjärven seutu	4	3	5	4	—	—	14	6	—	—	1	1	1	3	25	17
Sisä-Savo	1	2	9	6	2	1	15	7	—	—	—	1	7	2	34	19
Varkaus	19	14	26	13	—	—	36	40	1	3	5	4	12	10	99	84
Ylä-Savo	7	4	15	6	2	1	65	47	—	—	—	3	4	2	93	63
	60	56	80	42	7	2	263	196	7	7	12	12	67	51	496	366
Kymen piiri																
Anjalankoski	14	2	4	3	1	1	54	27	—	—	—	—	1	—	74	33
Haminan seutu	9	11	3	6	1	—	15	14	—	—	—	—	—	—	28	31
Imatran seutu	21	14	27	9	3	—	41	26	31	25	3	3	20	25	146	102
Joutseno	13	6	5	3	—	—	7	8	1	—	1	1	2	1	29	19
Kotkan seutu	49	64	59	46	—	—	187	121	8	6	9	9	105	80	417	326
Kouvola seutu	23	22	9	7	—	—	33	25	1	—	—	—	—	1	66	55

	Ay-liike		Sd.järjes.		E-liike		Sosiaaliset		Kultt.al.		Opj.		Muut		Yhteensä	
	1985	1986	1985	1986	1985	1986	1985	1986	1985	1986	1985	1986	1985	1986	1985	1986
Kuusankoski	20	7	33	19	—	—	59	59	—	—	6	5	9	7	127	97
Lappeenranta	13	9	29	27	—	—	105	67	10	3	—	—	1	2	158	108
	162	135	169	120	5	1	501	347	51	34	19	18	138	116	1.045	771
Lapin piiri																
Kemi	7	17	12	13	—	—	54	56	7	1	—	—	5	6	87	93
Koillis-Lappi	11	5	5	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	7
Länsiraja	2	2	6	6	—	—	10	1	—	—	—	4	—	—	18	13
Rovaniemen seutu	8	6	17	12	—	—	40	37	12	9	2	—	15	13	94	77
Tornio	1	5	2	2	—	—	10	8	—	—	6	2	1	2	20	19
Pohjois-Lappi	6	5	8	1	—	—	—	—	1	—	—	—	4	—	19	6
	37	40	50	36	—	—	114	102	20	10	8	6	25	21	254	215
Mikkelin piiri																
Heinolan seutu	13	13	26	17	—	—	43	37	1	28	—	—	—	—	83	95
Itä-Savo	11	17	22	27	2	1	90	87	—	6	1	—	—	—	126	138
Juvan seutu	3	—	9	3	—	4	29	30	—	—	—	—	2	—	43	37
Kangasniemi	2	6	1	2	—	—	11	4	—	—	—	—	4	2	18	14
Mikkelin seutu	33	20	18	5	2	1	46	41	17	14	—	—	4	7	120	88
Pieksämäen seutu	11	19	13	8	—	—	36	47	—	—	3	—	42	46	105	120
Sysmä-Hartola	—	2	1	4	—	—	15	10	—	—	1	—	—	1	17	17
Mäntyharjun seutu	9	3	2	3	—	5	20	21	—	—	—	—	—	—	31	32
	82	80	92	69	4	11	290	277	18	48	5	—	52	56	543	541
Oulun piiri																
Haukiputaan-lin seutu	2	4	4	4	1	—	13	16	—	—	1	—	—	1	21	25
Itä-Pohjanmaa	9	6	5	5	—	—	1	1	—	—	—	—	—	1	15	13
Jokilaaksot	4	5	10	2	2	—	19	13	—	—	4	2	10	5	49	27
Kainuu	10	21	4	10	—	—	11	16	—	—	1	—	—	2	26	49
Koillismaa	12	9	8	3	1	—	24	19	—	—	—	—	19	11	64	42
Oulun seutu	27	24	28	10	—	—	48	34	3	—	—	1	7	5	113	74
Raahen seutu	3	3	3	7	—	—	13	17	—	—	—	—	2	—	21	27
	67	72	62	41	4	—	129	116	3	—	6	3	38	25	309	257
Pohjanmaan piiri																
Eteläinen suupohja	—	7	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	10
Kokkolan seutu	9	6	7	6	1	—	18	19	2	2	6	—	—	—	44	33
Pohjanmaan Eteläinen	5	13	1	6	—	—	53	22	—	—	—	—	—	—	59	41
Lapuan seutu	8	5	12	18	—	—	28	19	—	—	—	1	—	—	48	43
Lestijokilaakso	—	—	2	2	—	—	—	1	—	—	3	—	1	—	6	3
Perhojokilaakso	—	4	1	3	—	—	—	7	—	—	1	—	—	—	2	14
Pietarsaari	5	2	3	4	—	—	—	20	—	—	—	—	7	—	30	26
Seinäjoki	22	23	28	21	—	—	89	61	2	—	15	12	5	20	161	137
Vaasa	9	12	2	10	—	—	48	38	—	—	6	5	1	—	66	65
Suomenselän	7	10	—	5	—	—	26	18	—	—	—	—	—	—	33	33
	65	82	57	77	1	—	277	205	4	2	31	18	14	21	450	405

	Ay-liike		Sd.järjes.		E-liike		Sosiaaliset		Kultt.al.		Opj.		Muut		Yhteensä	
	1985	1986	1985	1986	1985	1986	1985	1986	1985	1986	1985	1986	1985	1986	1985	1986
Pohjois-Hämeen piiri																
Kangasalan seutu	2	3	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	6	8	13	15
Lempäälän-Vesilahden	—	1	—	1	—	—	25	25	—	2	3	1	2	—	30	30
Mäntän seutu	4	—	7	5	—	—	60	60	6	—	1	—	—	—	78	65
Nokia	—	1	2	3	—	—	11	11	—	—	—	—	—	—	13	15
Oriveden seutu	3	3	1	2	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	4	7
Tampere	50	96	76	49	—	2	107	103	25	14	2	5	81	62	342	331
Virrat-Ruovesi	1	6	3	7	—	—	7	11	—	—	1	1	—	—	12	25
Ylöjärvi-Kuru	5	1	—	3	—	—	9	16	—	—	—	—	—	—	14	20
Pirkkalan	—	—	—	2	—	—	10	11	—	1	—	—	—	4	10	18
	65	111	94	76	1	2	229	239	31	17	7	7	89	74	516	526
Pohjois-Karjalan piiri																
Ilomantsin seutu	3	2	9	3	1	—	—	—	1	—	1	—	2	—	17	5
Joensuun seutu	43	31	54	28	1	1	89	66	9	4	1	2	16	13	213	145
Keski-Karjala	11	8	18	10	1	—	11	14	—	—	—	—	2	—	43	32
Lieksa	6	12	9	7	—	—	27	40	—	—	8	4	5	6	55	69
Outokummun seutu	5	3	10	7	—	—	7	9	—	1	—	—	—	—	22	20
Ylä-Karjala	2	4	4	5	—	—	16	18	1	—	—	—	—	—	24	27
	70	60	104	60	3	1	150	147	11	5	10	6	26	19	374	298
Satakunnan piiri																
Eura-Säkylä-Köyliö	5	5	10	5	—	—	76	48	—	—	—	1	2	—	93	59
Harjavalan seutu	18	11	17	8	—	—	58	57	1	1	1	—	2	1	97	78
Huittisten seutu	—	—	2	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	1
Kankaanpään seutu	8	9	9	13	—	—	41	35	2	—	—	—	—	1	60	58
Porin seutu	76	58	84	56	2	1	79	65	24	16	—	—	140	97	405	293
Rauman seutu	23	17	25	11	2	1	43	26	15	16	—	—	6	4	114	75
Vammalan seutu	13	11	4	5	—	—	49	35	2	1	1	1	—	1	69	54
Kyrösjärven seutu	—	4	7	7	1	1	7	9	—	—	—	1	—	—	15	22
Parkanon seutu	12	14	3	3	—	1	—	2	—	—	—	—	1	—	31	20
	158	129	173	109	5	4	354	277	44	34	2	3	151	104	887	660
Uudenmaan piiri																
Espoo	9	15	6	11	—	—	77	82	—	—	7	—	10	6	109	114
Hyvinkää	12	6	1	4	—	—	68	73	8	7	—	1	—	5	89	96
Järvenpää	3	—	7	4	1	—	34	25	2	2	—	—	—	—	47	31
Kerava	10	10	1	1	—	—	30	30	—	—	—	—	8	10	49	51
Kirkkonummi	—	3	—	—	1	—	3	3	—	—	—	—	—	—	4	6
Lohjan seutu	7	5	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	7
Loviisa	2	2	—	1	—	—	52	12	—	—	—	—	2	—	56	15
Luoteis-Uusimaa	7	4	1	2	1	—	65	43	—	—	—	—	—	—	74	49
Länsi-Uusimaa	3	14	2	4	—	—	11	24	—	—	1	2	—	1	17	45
Nurmijärvi	—	4	1	5	1	—	12	15	—	—	—	—	—	—	14	24
Porvoon seutu	4	9	1	3	1	1	16	14	—	—	—	—	3	3	25	30
Tuusula	2	1	5	3	—	—	10	11	—	—	—	—	—	—	17	15
Vantaa	13	10	22	14	—	—	94	68	2	—	—	—	23	9	156	101
	72	83	48	54	6	1	472	400	12	9	10	3	46	34	666	584

	Ay-liike		Sd.järjes.		E-liike		Sosiaaliset		Kultt.al.		Opj.		Muut		Yhteensä	
	1985	1986	1985	1986	1985	1986	1985	1986	1985	1986	1985	1986	1985	1986	1985	1986
Varsinais-Suomen piiri																
Loimaan seutu	2	4	—	1	—	—	4	2	—	—	—	—	—	—	6	7
Salon seutu	10	15	2	3	—	—	39	38	6	2	—	—	2	1	59	59
Turun seutu	66	40	38	18	—	—	96	69	34	24	—	—	32	31	266	182
Uudenkaupungin seutu	30	24	5	2	—	—	1	1	—	—	—	—	13	8	49	35
Turun it. ymp.kuntien	2	6	6	3	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	10	11
Turun länt. ymp.kuntien	21	13	10	7	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	31	22
	131	102	61	34	—	—	142	114	40	26	—	—	47	40	421	316
Ulkopuoliset alueet	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Ahvenanmaa																
Ahvenanmaa	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1
	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1
Opintokerhot yhteensä	1.316	1.241	1.193	934	71	44	4.158	3.471	286	245	154	100	958	836	8.136	6.871
ABF	20	38	21	38	—	—	27	19	—	—	—	—	—	1	68	96
YHTEENSÄ	1.336	1.279	1.214	972	71	44	4.185	3.490	286	245	154	100	958	835	8.204	6.967

Opinto-ohjaajakoulutus

Opinto-ohjaajakoulutus järjestötahon mukaan 1986

	Yleinen		Ay		Sd		E-liike		Kultt.		Sosiaal.		Yht.*		Ruotsink.	
	Kpl	Osall.	Kpl	Osall.	Kpl	Osall.	Kpl	Osall.	Kpl	Osall.	Kpl	Osall.	Kpl	Osall.	Kpl	Osall.
Opintokerhotoiminta																
Johdantokurssi	3	86	0	0	0	0	1	19	0	0	0	0	4	105	0	0
Peruskurssi	20	365	1	112	0	0	1	27	0	0	3	87	25	591	0	0
Jatkokurssi	2	10	1	15	0	0	0	0	0	0	1	13	4	38	0	0
Ainekoht. kurssi	62	1186	34	766	33	551	1	12	0	0	8	147	138	2662	0	0
Muu op.ohj. kurssi	146	2383	19	353	45	647	0	0	0	0	6	96	216	3479	20	227
Yhteensä	233	4030	55	1246	78	1198	3	58	0	0	18	343	387	6875	20	227
Opintotoiminta																
Johdantokurssi	0	0	2	29	0	0	0	0	0	0	0	0	2	29	0	0
Peruskurssi	1	18	22	575	1	18	0	0	0	0	1	25	25	636	0	0
Jatkokurssi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ainekoht. kurssi	0	0	8	166	0	0	0	0	0	0	0	0	8	166	0	0
Muu op.ohj. kurssi	4	50	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	50	0	0
Yhteensä	5	68	32	770	1	18	0	0	0	0	1	25	39	881	0	0
YHTEENSÄ 1986	238	4098	87	2016	79	1216	3	58	0	0	19	368	426	7756	20	227

Opinto-ohjaajakoulutus lääneittäin 1986

	Johdantokurssi			Peruskurssi			Jatkokurssi			Ainekoht.k.			Muu kurssi			Yhteensä*			Ruots.kiel.		
	kpl	tun.	os.	kpl	tun.	os.	kpl	tun.	os.	kpl	tun.	os.	kpl	tun.	os.	kpl	tun.	os.	kpl	tun.	os.
Etelä-Häme	0	0	0	4	48	86	0	0	0	6	80	111	5	15	140	15	143	337	0	0	0
Pohjois-Häme	0	0	0	2	26	142	1	24	13	10	133	195	11	33	138	24	216	488	0	0	0
Hämeen lääni	0	0	0	6	74	228	1	24	13	16	213	306	16	48	278	39	359	825	0	0	0
Keski-Suomen lääni	0	0	0	6	76	134	0	0	0	11	137	243	9	27	98	26	240	475	0	0	0
Kuopion lääni	0	0	0	3	52	47	1	40	0	13	217	219	13	39	200	30	348	466	0	0	0
Kymen lääni	0	0	0	3	40	54	0	0	0	6	51	167	8	24	152	17	115	373	0	0	0
Lapin lääni	0	0	0	4	50	90	0	0	0	10	95	229	23	69	258	37	214	577	0	0	0
Mikkelin lääni	1	6	12	4	48	90	0	0	0	9	121	175	6	18	171	20	193	448	0	0	0
Oulun lääni	0	0	0	5	72	122	0	0	0	9	105	199	7	21	126	21	198	447	0	0	0
Pohjois-Karjalan lääni	0	0	0	1	13	25	0	0	0	5	58	130	51	153	1139	57	224	1294	0	0	0
Varsinais-Suomi	0	0	0	6	73	111	1	13	15	10	120	196	16	48	193	33	254	515	2	6	26
Satakunta	1	14	10	1	12	16	0	0	0	11	148	236	20	61	320	33	235	582	0	0	0
Turun ja Porin lääni	1	14	10	7	85	127	1	13	15	21	268	432	36	109	513	66	489	1097	2	6	26
Helsinki	0	0	0	1	12	20	0	0	0	23	90	299	0	0	0	24	102	319	0	0	0
Uusimaa	1	12	19	6	76	210	0	0	0	8	111	139	21	62	228	36	261	596	5	15	51
Uudenmaan lääni	1	12	19	7	88	230	0	0	0	31	201	438	21	62	228	60	363	915	5	15	51
Vaasan lääni	3	18	93	4	48	80	0	0	0	15	176	290	26	78	316	48	320	779	10	30	115
Ahvenanmaa	0	0	0	0	0	0	1	12	10	0	0	0	4	12	50	5	24	60	3	9	35
YHTEENSÄ	6	50	134	50	646	1227	4	89	38	146	1642	2828	220	660	3529	426	3087	7756	20	60	227

* Sisältää myös ruotsinkieliset

Opinto-ohjaajakoulutuksen osallistujat 1986

	Johdantokurssi			Peruskurssi			Jatkokurssi			Ainekoht.k.			Muu kurssi			Yhteensä*			Ruots.kiel.		
	M	N	Yht.	M	N	Yht.	M	N	Yht.	M	N	Yht.	M	N	Yht.	M	N	Yht.	M	N	Yht.
Etelä-Häme	0	0	0	16	70	86	0	0	0	32	79	111	41	99	140	89	248	337	0	0	0
Pohjois-Häme	0	0	0	89	53	142	5	8	13	52	143	195	58	80	138	204	284	488	0	0	0
Hämeen lääni	0	0	0	105	123	228	5	8	13	84	222	306	99	179	278	293	532	825	0	0	0
Keski-Suomen lääni	0	0	0	57	77	134	0	0	0	49	194	243	28	70	98	134	341	475	0	0	0
Kuopion lääni	0	0	0	9	38	47	0	0	0	61	158	219	107	93	200	177	289	466	0	0	0
Kymen lääni	0	0	0	9	45	54	0	0	0	39	128	167	50	102	152	98	275	373	0	0	0
Lapin lääni	0	0	0	23	67	90	0	0	0	78	151	229	141	117	258	242	335	577	0	0	0
Mikkelin lääni	0	12	12	20	70	90	0	0	0	47	128	175	92	79	171	159	289	448	0	0	0
Oulun lääni	0	0	0	26	96	122	0	0	0	61	138	199	50	76	126	137	310	447	0	0	0
Pohjois-Karjalan lääni	0	0	0	11	14	25	0	0	0	23	107	130	586	553	1139	620	674	1294	0	0	0
Varsinais-Suomi	0	0	0	36	75	111	6	9	15	51	145	196	106	87	193	199	316	515	22	4	26
Satakunta	2	8	10	4	12	16	0	0	0	43	193	236	157	163	320	206	376	582	0	0	0
Turun ja Porin lääni	2	8	10	40	87	127	6	9	15	94	338	432	263	250	513	405	692	1097	22	4	26
Helsinki	0	0	0	0	20	20	0	0	0	133	166	299	0	0	0	133	186	319	0	0	0
Uusimaa	4	15	19	70	140	210	0	0	0	59	80	139	108	120	228	241	355	596	27	24	51
Uudenmaan lääni	4	15	19	70	160	230	0	0	0	192	246	438	108	120	228	374	541	915	27	24	51
Vaasan lääni	37	56	93	25	55	80	0	0	0	80	210	290	145	171	316	287	492	779	62	53	115
Ahvenanmaa	0	0	0	0	0	0	2	8	10	0	0	0	17	33	50	19	41	60	13	22	35
YHTEENSÄ	43	91	134	395	832	1227	13	25	38	808	2020	2828	686	1843	3529	2945	4811	7756	124	103	227

* Sisältää myös ruotsinkieliset

Kurssitoiminta

Kurssitoiminta järjestöittäin 1986

JÄRJESTÖ	KURSSEJA							OSALLISTUJIA				
	YHT	1 pv	2 pv	3 pv	4 pv	5 pv yli	tunnit yht	miehiä	naisia	yhteensä	menot mk	anottu va mk
SAK JA AMMATTILIITOT												
SAK	43	28	15	0	0	0	370	1172	931	2103	206911.57	165529.17
AKT	32	19	12	0	0	1	299	626	72	698	86087.01	68869.46
HRHL	92	44	48	0	0	0	847	389	1514	1903	234488.10	187590.08
ILMAILUALAN UNIONI	1	1	0	0	0	0	7	42	5	47	3281.32	2625.05
KEMIAN TYÖNTEK. LIITTO ..	11	0	10	0	0	1	167	198	151	349	59838.09	47870.41
KUMI- JA NAHKATYÖV. LIIT- TO	12	6	6	0	0	0	113	73	193	266	34374.13	27499.25
KTV	351	180	162	0	0	9	3316	2693	7919	10612	1145228.00	916180.83
LIIKETYÖNTEKIJÄIN LIITTO ..	102	32	45	1	0	24	1704	556	1830	2386	406944.72	325555.36
MAASEUTUTYÖVÄEN LIITTO	74	66	8	0	0	0	492	1216	183	1399	135443.12	108354.49
METALLITYÖVÄEN LIITTO ..	199	151	48	0	0	0	1574	3533	1439	4972	316173.81	252939.04
PAPERILIITTO	3	0	3	0	0	0	40	137	21	158	20904.10	16723.28
SUOMEN KIRJATYÖNT. LIIT- TO	28	10	18	0	0	0	304	689	463	1152	140773.32	112618.52
SUOMEN MERIMIES-UNIONI	3	1	2	0	0	0	30	78	2	80	12910.02	10328.00
SUOMEN SÄHKÖTYÖNT. LIITTO	58	16	42	0	0	0	669	1161	11	1172	170600.83	136480.30
TEKST.- JA VAATET.TYÖV. LIITTO	38	14	24	0	0	0	372	99	795	894	103768.72	83014.96
TEKSTIILILAITOSM. LIITTO ..	3	3	0	0	0	0	18	63	0	63	4543.23	3634.58
MERIMIESPALVELUTOIMIS- TO MEPA	15	0	1	1	5	8	508	148	96	244	94671.83	75737.39
RAKENNUSTYÖLÄISTEN LIITTO	1	1	0	0	0	0	7	24	0	24	1112.00	889.60
VTY	52	20	32	0	0	0	607	1493	469	1962	205233.79	164186.83
POSTILIITTO	12	0	12	0	0	0	155	305	73	378	73206.71	58565.30
RAUTATIELÄISTEN LIITTO ..	11	1	7	2	0	1	173	212	31	243	48712.16	38969.67
VTVL	62	17	33	9	0	3	857	607	750	1357	297121.41	237696.88
YHTEENSÄ	1203	610	528	13	5	47	12629	15514	16948	32462	3802327.99	3041858.45
SOS.-DEM. JÄRJESTÖT												
SDP	80	58	22	0	0	0	646	1362	1104	2466	240529.01	192422.95
SOS.-DEM. NAISET	5	1	4	0	0	0	52	0	199	199	17424.73	13939.78
SONK	2	0	2	0	0	0	27	39	38	77	14616.49	11693.18
NUORTEN KOTKAIN KES- KUSLIITTO	13	2	11	0	0	0	157	156	306	462	85551.66	68441.28
SOS.-DEM. RAITTIUSLIITTO ..	7	3	4	0	0	0	70	97	104	201	30200.10	24160.06
YHTEENSÄ	107	64	43	0	0	0	952	1654	1751	3405	388321.99	310657.25
E-LIIKE												
KK	64	51	13	0	0	0	526	554	674	1228	112198.91	89758.78

JÄRJESTÖ	KURSSSEJA							OSALLISTUJIA				
	YHT	1 pv	2 pv	3 pv	4 pv	5 pv yli	tunnit yht	miehiä	naisia	yhteensä	menot mk	anottu va mk
KULTTUURIALAN JÄRJESTÖT												
TYÖVÄEN MUSIIKKILIITTO												
STM.....	5	0	1	3	0	1	123	78	86	164	36188.38	28950.69
TYÖVÄEN NÄYTTÄMÖIDEN												
LIITTO.....	16	1	8	4	0	3	439	91	168	259	75245.09	60196.00
TYÖVÄEN URHEILULIITTO												
TUL.....	4	0	4	0	0	0	31	39	32	71	3963.00	3170.38
YHTEENSÄ.....	25	1	13	7	0	4	593	208	286	494	115396.47	92317.07
SOSIAALIALAN JÄRJESTÖT												
ELÄKKEENSAAJIEN KES-												
KUSLIITTO.....	66	11	17	24	10	4	1250	780	1248	2028	446554.96	357243.82
INVALIDILIITTO.....	10	0	2	2	1	5	240	90	143	233	108715.83	86972.61
VANHUS- JA LÄHIMM.PALV.												
LIITTO.....	18	2	8	4	0	4	367	47	349	396	113032.74	90426.16
NUORTEN PUOLESTA KES-												
KUSLIITTO.....	1	0	0	0	1	0	27	8	18	26	13413.04	10730.43
YHTEENSÄ.....	95	13	27	30	12	13	1884	925	1758	2683	681716.57	545373.02
RUOTSINKIELINEN												
OPINTOTOIM.												
ABF SVENSKA SEKRETA-												
RIAT.....	3	0	2	0	0	1	45	37	48	85	13824.15	11059.31
VÄSTRA NYLANDS STUDIE-												
ORG.....	2	1	0	0	1	0	22	12	33	45	2675.55	2140.43
FFC/SAK.....	2	0	2	0	0	0	26	44	46	90	14778.15	11822.52
KEMISKA ARBETARFB/KE-												
MIA.....	1	0	1	0	0	0	15	12	8	20	4376.79	3501.43
KAT/KTV.....	3	0	3	0	0	0	39	75	191	266	29868.00	23894.39
METALLARBE-												
TARFB./METALLIL.....	5	0	5	0	0	0	61	81	26	107	20932.35	16745.88
TRÅARBETARNAS FB./PUUL.												
POSTFÖRBUNDET/POSTIL..	2	0	2	0	0	0	25	26	15	41	6017.54	4814.03
PCF/EKL.....	1	0	1	0	0	0	13	9	22	31	5268.41	4214.72
INVALIDFB./INVALIDIL.....	2	1	0	1	0	0	26	35	21	56	11098.58	8878.86
YHTEENSÄ.....	1	0	0	1	0	0	17	3	9	12	7552.80	6042.24
	22	2	16	2	1	1	289	334	419	753	116392.32	93113.81

TSL:n piiri- ja opintojärjestöjen kurssitoiminta 1986

JÄRJESTÖ	KURSSEJA							OSALLISTUJIA				
	YHT	1 pv	2 pv	3 pv	4 pv	5 pv yli	tunnit yht	miehiä	naisia	yhteensä	menot mk	anottu va mk
TYÖVÄEN SIVISTYSLIIKTO RY	98	2	77	0	13	6	1346	763	1518	2281	535847.35	428677.52
E-HÄMEEN PIIRJ.												
E-HÄMEEN PIIRJ.	28	22	6	0	0	0	236	464	327	791	53320.42	42656.25
HÄMEENLINNAN OPJ.	17	9	6	1	1	0	144	212	248	460	40096.46	32077.09
JANAKKALAN OPJ.	3	1	1	0	1	0	32	21	41	62	4008.00	3206.39
LAHDEN OPJ.	55	34	17	1	1	2	539	628	817	1445	118746.34	94996.84
RIIHIMÄEN-LOPEN OPJ.	9	5	4	0	0	0	77	49	111	160	15441.55	12353.21
VALKEAKOSKEN OPJ.	10	2	6	2	0	0	96	97	125	222	14979.71	11983.73
YHTEENSÄ	122	73	40	4	3	2	1124	1471	1669	3140	246592.48	197273.51
HELSINGIN PIIRIJ.												
HELSINGIN PIIRIJ.	1	0	0	0	1	0	12	0	22	22	1481.33	1185.06
HELSINGIN OPJ.	220	25	72	25	62	36	3629	1489	2384	3873	499289.22	399430.49
YHTEENSÄ	221	25	72	25	63	36	3641	1489	2406	3895	500770.55	400615.55
KESKI-SUOMEN PIIRIJ.												
KESKI-SUOMEN PIIRIJ.	13	9	3	0	0	1	129	134	240	374	23285.50	18628.36
JYVÄSKYLÄN SEUDUN OPJ.	29	15	14	0	0	0	238	241	518	759	56407.34	45125.77
KEURUUN OPJ.	4	1	2	1	0	0	33	29	28	57	4602.60	3682.06
SAARIJÄRVEN SEUDUN OPJ.	1	0	1	0	0	0	12	5	11	16	1537.21	1229.76
VIITASÄÄREN SEUDUN OPJ.	2	0	0	2	0	0	18	17	15	32	1811.42	1449.13
YHTEENSÄ	49	25	20	3	0	1	430	426	812	1238	87644.07	70115.08
KUOPION PIIRIJ.												
KUOPION PIIRIJ.	36	18	14	2	1	1	409	504	360	864	83938.28	67150.48
KUOPION OPJ.	6	3	3	0	0	0	59	66	80	146	18517.40	14813.89
LEPPÄVIRRAN OPJ.	1	0	0	0	1	0	12	13	10	23	1184.16	947.32
VARKAUDEN OPJ.	3	2	1	0	0	0	28	32	66	98	5829.68	4663.73
YHTEENSÄ	46	23	18	2	2	1	508	615	516	1131	109469.52	87575.42
KYMEN PIIRIJ.												
KYMEN PIIRIJ.	28	17	11	0	0	0	286	451	349	800	78841.76	63073.37
HAMINAN SEUDUN OPJ.	1	1	0	0	0	0	7	4	11	15	721.02	576.81
IMATRAN SEUDUN OPJ.	5	2	3	0	0	0	47	47	45	92	3856.09	3084.85
TSL:N KOTKAN S. OPJ.	5	3	2	0	0	0	39	47	52	99	6445.14	5156.10
TSL:N KOUVOLAN S.OPJ.	5	2	2	0	1	0	55	47	79	126	12073.55	9658.82
KUUSANKOSKEN OPJ.	23	10	12	0	1	0	280	263	349	612	61971.01	49576.74
TSL:N LAPPEENRANNAN OPJ.	12	7	4	1	0	0	115	148	130	278	14004.24	11203.38
YHTEENSÄ	79	42	34	1	2	0	829	1007	1015	2022	177912.81	142330.07
TSL:N LAPIN PIIRIJ.												
TSL:N LAPIN PIIRIJ.	26	11	13	2	0	0	265	369	317	686	59306.63	47445.27
TSL:N KEMIN OPJ.	14	1	6	1	6	0	169	100	196	296	31527.59	25222.01
TSL:N KOILLIS-LAPIN OPJ.	3	2	0	0	1	0	25	40	20	60	1429.30	1143.44

JÄRJESTÖ	KURSSSEJA							OSALLISTUJIA			menot mk anottu va mk	
	YHT	1 pv	2 pv	3 pv	4 pv	5 pv yli	tunnit yht	miehiä	naisia	yhteensä		
TSL:N POHJOIS-LAPIN OPJ.	2	2	0	0	0	0	13	14	18	32	2283.00	1826.40
TSL:N ROVANIEHEN OPJ. ...	20	3	7	4	5	1	284	157	231	388	31809.33	25447.38
TORNION OPJ.	1	0	1	0	0	0	12	4	8	12	1936.46	1549.16
YHTEENSÄ.....	66	19	27	7	12	1	768	684	790	1474	128292.31	102633.66
TSL:N MIKKELIN PIIRIJ.												
TSL:N MIKKELIN PIIRIJ.	66	50	15	1	0	0	544	898	717	1615	107815.58	86252.38
TSL:N ITÄ-SAVON OPJ.	5	1	3	0	1	0	60	60	51	111	8534.79	6827.82
TSL:N JUVAN S. OPJ.	1	1	0	0	0	0	7	10	6	16	559.60	447.68
TSL:N KANGASNIEMEN OPJ.	2	0	2	0	0	0	24	31	19	50	2650.47	2120.37
TSL:N MIKKELIN S. OPJS.	7	4	3	0	0	0	64	96	95	191	7426.10	5940.87
TSL:N MÄNTYHARJUN S. OPJ.	1	1	0	0	0	0	7	9	10	19	425.00	340.00
TSL:N PIEKSÄMÄEN S. OPJ.	4	2	2	0	0	0	38	58	41	99	3105.01	2484.00
YHTEENSÄ.....	86	59	25	1	1	0	744	1162	939	2101	130516.55	104413.12
TSL:N OULUN PIIRIJ.												
TSL:N OULUN PIIRIJ.	25	10	11	1	0	3	334	525	245	770	99791.05	79832.75
TSL:N HAUKIPUTAAN—IIN S. OPJ.	2	2	0	0	0	0	12	31	23	54	2146.77	1717.41
TSL:N JOKILAAKSON OPJ. .	1	1	0	0	0	0	6	19	0	19	982.01	785.60
TSL:N KAINUUN OPJ.	1	1	0	0	0	0	6	26	17	43	1423.00	1138.40
TSL:N KOILLISMAAN OPJ. ...	2	0	2	0	0	0	25	20	20	40	5896.21	4716.96
TSL:N OULUN OPJ.	11	5	3	0	2	1	157	85	125	210	41243.89	32995.05
YHTEENSÄ.....	42	19	16	1	2	4	540	706	430	1136	151482.93	121186.17
POHJANMAAN PIIRIJ.												
POHJANMAAN PIIRIJ.	53	25	28	0	0	0	364	905	402	1307	87785.65	70228.45
TSL:N KOKKOLAN OPJ.	2	0	2	0	0	0	28	11	26	37	4535.14	3628.10
TSL:N LAPUAN S. OPJ.	1	0	1	0	0	0	12	4	12	16	480.20	384.16
TSL:N LESTIJOKILAAKSON OPJ.	3	0	2	0	1	0	30	31	29	60	5780.81	4624.63
TSL:N PIETARSAAREN OPJ.	1	1	0	0	0	0	6	11	5	16	1108.34	886.67
TSL:N POHJANMAAN ETE- LÄINEN O	1	1	0	0	0	0	6	4	14	18	1247.58	998.06
TSL:N SEINÄJOEN OPJ.	6	3	1	1	1	0	53	123	122	245	7994.10	6395.26
TSL:N SUOMENSELÄN OPJ.	1	0	0	1	0	0	15	12	12	24	1373.32	1098.65
TSL:N VAASAN OPJ.	22	18	4	0	0	0	157	178	286	464	36891.42	29513.05
YHTEENSÄ.....	90	48	38	2	2	0	671	1279	908	2187	147196.56	117757.03
POHJOIS-HÄMEEN PIIRIJ.												
POHJOIS-HÄMEEN PIIRIJ. ...	74	24	47	3	0	0	904	942	1111	2053	243165.17	194531.87
TSL:N KANGASALAN S. OPJ.	2	2	0	0	0	0	12	63	21	84	2908.24	2326.58
TSL:N LEMPÄÄLÄN—VESI- LAHDEN OPJ.	1	1	0	0	0	0	6	17	13	30	717.00	573.60
TSL:N MÄNTÄN S. OPJ.	2	1	1	0	0	0	23	30	22	52	5642.39	4513.91
TSL:N NOKIAN OPJ.	1	1	0	0	0	0	6	12	35	47	6744.73	5395.78
TSL:N ORIVEDEN S. OPJ. ...	1	1	0	0	0	0	7	13	10	23	535.00	428.00
TSL:N PIRKKALAN OPJ.	1	1	0	0	0	0	7	18	6	24	1613.86	1291.08
TSL:N TAMPEREEN OPJ. ...	20	13	7	0	0	0	173	257	231	488	33992.60	27194.04

JÄRJESTÖ	KURSSEJA							OSALLISTUJIA				
	YHT	1 pv	2 pv	3 pv	4 pv	5 pv yli	tunnit yht	miehiä	naisia	yhteensä	menot mk	anottu va mk
TSL:N VIRTAIN—RUOVEDEN OPJ.	1	1	0	0	0	0	6	14	11	25	1115.03	892.02
TSL:N YLOJÄRVEN—KURUN OPJ.	1	1	0	0	0	0	6	26	14	40	1282.72	1026.17
YHTEENSÄ.....	104	46	55	3	0	0	1150	1392	1474	2866	297716.74	238173.05
TSL:N P-KARJALAN PIIRIJ.												
TSL:N P-KARJALAN PIIRIJ. ...	27	15	12	0	0	0	261	368	303	671	55952.12	44761.64
TSL:N ILOMANTSIN S. OPJ. ...	1	1	0	0	0	0	7	8	17	25	1109.82	887.85
TSL:N JOENSUUN S. OPJ. ...	11	4	6	0	1	0	119	169	155	324	16464.09	13171.25
TSL:N KESKI-KARJALAN OPJ.	3	2	1	0	0	0	27	47	15	62	5490.86	4392.68
TSL:N OUTOKUMMUN S. OPJ.	2	0	2	0	0	0	26	26	19	45	4154.67	3323.73
YHTEENSÄ.....	44	22	21	0	1	0	440	618	509	1127	83171.56	66537.15
TSL:N SATAKUNNAN PIIRIJ.												
TSL:N SATAKUNNAN PIIRIJ. TSL:N EURAN SÄKYLÄN OPJ.	53	21	25	4	3	0	562	743	535	1278	140568.91	112454.99
TSL:N HARJAVALLAN OPJ. ...	2	0	2	0	0	0	27	19	18	37	4281.37	3425.09
TSL:N KANKAANPÄÄN OPJ. ...	3	2	1	0	0	0	24	3	45	48	3606.30	2885.03
TSL:N PARKANON SEUDUN OPJ.	1	1	0	0	0	0	7	20	0	20	1353.61	1082.88
TSL:N RAUMAN SEUDUN OPJ.	32	4	24	3	1	0	357	323	546	869	63882.96	51106.23
TSL:N VAMMALAN SEUDUN OPJ.	6	3	2	1	0	0	59	185	79	264	20103.13	16082.49
TSL:N YHTEENSÄ.....	5	2	2	0	1	0	52	39	62	101	10638.23	8510.56
YHTEENSÄ.....	102	33	56	8	5	0	1088	1332	1285	2617	244434.51	195547.27
TSL:N UUDENMAAN PIIRIJ												
TSL:N UUDENMAAN PIIRIJ. ...	34	12	11	1	0	10	692	295	604	899	120393.30	96314.53
TSL:N ESPOON OPJ.	30	1	3	9	15	2	402	152	348	500	57948.37	46358.59
TSL:N HYVINKÄÄN OPJ. ...	2	1	1	0	0	0	20	16	43	59	3327.14	2661.70
TSL:N JÄRVENPÄÄN OPJ. ...	2	1	1	0	0	0	22	22	33	55	2944.20	2355.35
TSL:N KERAVAN OPJ.	3	1	2	0	0	0	30	36	22	58	6071.03	4856.81
TSL:N KIRKKONUMMEN OPJ.	9	0	7	0	1	1	128	84	118	202	17781.11	14224.84
TSL:N LOHJAN SEUDUN OPJ.	2	0	2	0	0	0	24	16	16	32	2084.90	1667.92
TSL:N LUOTEIS-UUDEN- MAAN OPJ.	3	0	2	1	0	0	28	45	33	78	1833.15	1466.52
TSL:N LÄNSI-UUDENMAAN OPJ.	11	9	1	0	1	0	76	117	86	203	16989.49	13591.55
TSL:N PORVOON SEUDUN OPJ.	6	4	2	0	0	0	43	78	45	123	8124.31	6499.42
TSL:N TUUSULAN OPJ.	1	1	0	0	0	0	7	6	10	16	1102.60	882.08
TSL:N VANTAAN OPJ.	1	0	1	0	0	0	14	8	7	15	2455.44	1964.35
YHTEENSÄ.....	104	30	33	11	17	13	1486	875	1365	2240	241055.04	192843.66

JÄRJESTÖ	KURSSSEJA							OSALLISTUJIA				
	YHT	1 pv	2 pv	3 pv	4 pv	5 pv yli	tunnit yht	miehiä	naisia	yhteensä	menot mk	anottu va mk
TSL:N VARSINAIS-SUOMEN PIIRI												
TSL:N VARSINAIS-SUOMEN PIIRI	60	10	24	13	13	0	617	388	581	969	96960.08	77567.81
TSL:N TURUN IT. YMP. KUNT. OPJ	2	1	0	0	1	0	18	26	6	32	1475.00	1180.00
TSL:N UUDENKAUPUNGIN OPJ	1	0	0	0	1	0	18	13	10	23	1341.14	1072.91
YHTEENSÄ	63	11	24	13	15	0	653	427	597	1024	99776.22	79820.72
YHTEENVETO												
JÄSENJÄRJESTÖT	1516	741	640	52	18	65	16873	19189	21836	41025	5216354.25	4173078.38
TYÖVÄEN SIVISTYSLIITTO ..	98	2	77	0	13	6	1346	763	1518	2281	535847.35	428677.52
PIIRI- JA OPINTOJÄRJESTÖT	1218	475	479	81	125	58	14072	13483	14715	28198	2646031.85	2116821.46
RUOTSINKIELISET*	22	2	16	2	1	1	289	334	419	753	116392.32	93113.81
YHTEENSÄ	2832	1218	1196	133	156	129	32291	33435	38069	71504	8398233.45	6718577.36

* Sisältyy jäsenjärjestöjen summaan

Kurssit ja osallistujat lääneittäin 1986

Lääni						Ruotsinkieliset				
	kpl	tunnit	miehet	naiset	yht.	kpl	tunnit	miehet	naiset	yht.
UUDENMAAN LÄÄNI	696	9336	6306	9468	15774	5	63	35	57	92
TURUN JA PORIN LÄÄNI	333	3317	4077	4328	8405	3	45	29	28	57
AHVENANMAA	2	16	19	12	31	1	6	14	2	16
HÄMEEN LÄÄNI	524	6511	6770	7278	14048	5	65	102	46	148
KYMEN LÄÄNI	160	1607	2083	1942	4025	0	0	0	0	0
MIKKELIN LÄÄNI	183	1812	2357	2248	4605	0	0	0	0	0
POHJOIS-KARJALAN LÄÄNI	128	1419	1769	1758	3527	1	20	21	19	40
KUOPION LÄÄNI	137	1539	1554	1752	3306	0	0	0	0	0
KESKI-SUOMEN LÄÄNI	142	1338	1588	2060	3648	0	0	0	0	0
VAASAN LÄÄNI	194	1619	2744	2578	5322	6	78	119	242	361
OULUN LÄÄNI	170	1856	2315	2476	4791	0	0	0	0	0
LAPIN LÄÄNI	163	1921	1853	2169	4022	1	12	14	25	39
YHTEENSÄ	2832	32291	33435	38069	71504	22	289	334	419	753

Kurssien aiheet ja osallistujat 1986

Aihe	Kurssit		Osallistujat		yht.
	kpl	tun.	miehiä	naisia	
USKONTO JA FILOSOFIA					
SEURAKUNTATOIMINTA JA -HALLINTO ..	3	19	49	60	109
FILOSOFIA	1	13	26	27	53
ELÄMÄNKATSOMUS JA ELÄMÄNTAPA ...	1	12	13	12	25
YHTEENSÄ	5	44	88	99	187
KASVATUS JA PSYKOLOGIA					
KASVATUSTIEDE	5	86	49	161	210
PSYKOLOGIA	2	13	3	45	48
IHMISSUHDETAIDOT	32	342	195	528	723
MUUT	8	144	54	108	162
YHTEENSÄ	47	585	301	842	1143
HISTORIA					
YLEINEN HISTORIA	1	6	10	7	17
SUKUTUTKIMUS	2	19	12	16	28
MUUT	8	86	103	94	197
YHTEENSÄ	11	111	125	117	242
YHTEISKUNNALLISET AINEET					
YHTEISKUNTATieto	74	572	1237	1023	2260
KANSAINVÄLISET KYSYMYKSET	5	57	74	72	146
TIEDOTUSOPPI	30	322	334	272	606
KUNNALLISTieto	61	469	1048	628	1676
SOSIAALIPOLITIIKKA	41	439	463	712	1175
JÄRJESTÖTieto	641	6653	7160	9491	16651
LUOTTAMUSHENKILÖKOULUTUS	317	3479	4196	5329	9525
POLIITTINEN KASVATUS	14	130	322	242	564
YMPÄRISTÖPOLITIIKKA	2	19	27	14	41
AY-Tieto	492	4535	8116	4229	12345
MUUT	245	3636	2947	3321	6268
YHTEENSÄ	1922	20311	25924	25333	51257
TALOUSTieto JA ELINK.-ELÄMÄ					
KANSANTALOUSTIEDE	1	6	9	1	10
KULUTTAJATieto	1	8	14	18	32
OSUUSTOIMINTA	67	564	565	733	1298
MAA-JA METSÄTALOUS	3	19	62	33	95
MUUT	6	68	63	80	143
YHTEENSÄ	78	665	713	865	1578
LUONNONTIEDE JA MATEMATIIKKA					
MAANTIEDE	1	7	8	14	22
TIETOTEKNIikka	88	1229	804	565	1369
LUONNONSUOJELU	1	11	8	9	17
MUUT	7	85	164	89	253
YHTEENSÄ	97	1332	984	677	1661

KIELET					
RUOTSI	1	34	4	7	11
ENGLANTI	56	661	251	593	844
SAKSA	8	134	29	98	127
VENÄJÄ	28	405	295	352	647
RANSKA	8	112	29	132	161
ESPANJA	9	187	39	102	141
ITALIA	6	84	18	137	155
VIITTOMAKIELI	1	12	12	90	102
YHTEENSÄ	117	1629	677	1511	2188
TAIDEAINEET					
KIRJALLISUUS	1	16	7	13	20
MAALAU JA PIIRUSTUS	66	1055	326	875	1201
KERAMIikka	1	12	0	18	18
POSliinimaalaus	5	42	0	84	84
NÄYTTÄMÖTAIDE	61	1085	321	699	1020
ELOKUVATAIDE	2	23	22	15	37
PUHEILMAISU	22	279	105	300	405
VALOKUVAUS	7	165	77	29	106
TANSSITAIDE	2	42	18	40	58
KANSANTANSSI	1	28	8	14	22
LUOVA ILMAISU	11	191	65	126	191
MUUT	14	229	103	195	298
YHTEENSÄ	193	3167	1052	2408	3460
MUSIIKKI					
MUSIIKKITieto	35	420	441	707	1148
MUSIIKKITEORIA	10	180	120	148	268
KUORO- JA YHTEISLAULU	15	192	104	327	431
ORKESTERI- JA YHTEISsoitto	1	14	18	16	34
soITINMUSIIKKI	5	65	61	23	84
KANSANMUSIIKKI	4	78	31	75	106
MUUT	8	147	97	96	193
YHTEENSÄ	78	1096	872	1392	2264
LIIKUNTA JA TERVEYS					
LIIKUNTAKASVATUS	33	455	264	684	948
TERVEYSKASVATUS	17	211	193	493	686
ENSIAPU	2	32	16	27	43
TYÖSUOJELU	140	1462	1627	2212	3839
RAVINTOTieto	3	36	0	79	79
MUUT	16	220	104	271	375
YHTEENSÄ	211	2416	2204	3766	5970
KÄYTÄNNÖN AINEET					
KIRJANPITO	25	321	266	222	488
KOTITALOUS	16	145	46	284	330
TEKSTIILITYÖ	8	96	0	148	148
PUUTYÖ	1	12	9	5	14
ASKARTELU	8	129	27	139	166
MUUT	14	220	144	254	398
YHTEENSÄ	72	923	492	1052	1544
PERUSKOULU AINEET					
YHTEISKUNTAOPPI	1	12	3	7	10
YHTEENSÄ	1	12	3	7	10
KAIKKI YHTEENSÄ	2832	32291	33435	38069	71504

Luentotoiminta

Luentotoiminta lääneittäin 1986

Lääni	Luentoja		Kuulijoita	
	tilaisuuksien lukumäärä	yhteensä tuntia	yhteensä	Keskimäärin/ luento
UUDENMAAN LÄÄNI	87	172	2.199	25
TURUN JA PORIN LÄÄNI	42	92	1.130	28
AHVENANMAA	0	0	0	0
HÄMEEN LÄÄNI	72	147	2.796	39
KYMEEN LÄÄNI	28	56	796	28
MIKKELIN LÄÄNI	12	29	233	19
POHJOIS-KARJALAN LÄÄNI	4	8	156	39
KUOPION LÄÄNI	63	142	1.890	30
KESKI-SUOMEN LÄÄNI	24	54	626	20
VAASAN LÄÄNI	28	56	671	23
OULUN LÄÄNI	12	24	283	24
LAPIN LÄÄNI	21	46	449	21
YHTEENSÄ	395	826	11.229	28

Luentotoiminta aihepiireittäin 1986

Aihe	kpl	tunnit	osall.
USKONTO JA FILOSOFIA	9	22	196
KASVATUS JA PSYKOLOGIA	36	75	1.119
HISTORIA	11	23	551
YHTEISKUNNALLISET AINEET	205	418	5.888
TALOUSTIETO JA ELINKEINOELÄMÄ	14	29	258
LUONNONTIEDE JA MATEMATIIKKA	16	32	396
KIELET	0	0	0
TAIDEAINEET	27	75	678
MUSIIKKI	10	20	519
LIIKUNTA JA TERVEYS	32	63	974
KÄYTÄNNÖN AINEET	35	69	650
PERUSKOULUAINET	0	0	0
LUKIOAINET	0	0	0
AVOIN KORKEAKOULU	0	0	0
KAIKKI YHTEENSÄ	395	826	11.229

Opintoaineistojen tuotanto ja menekki

Tuotetut aineistot ja painosmäärät

y	Monitahoinen maatalouspoli- tiikka	2000 kpl
y	Usko ja vakaumus	1000 kpl
y	Ihmisyyttä etsimässä (Kalli- nen)	1000 kpl
ay	Käy Kemiaan taloksi	5000 kpl
y	Nicaragua	1300 kpl
y	Opi elämän taitoja	1500 kpl
y	Vi kommunal	800 kpl
y	Tutuksi tietotekniikan kanssa kurssimoniste	520 kpl
ay	Uusi jäsen työpaikalla — mitä tekee ay-liike — moniste . . .	300 kpl
ay	Edunvalvonnan ay-koulu — kansio	60 kpl
ay	Työsuojelun ay-koulu — kan- sio	150 kpl
ay	Kokous- ja järj.tiedon ay- koulu — kansio	40 kpl

Lisäpainokset tai korjatut painokset

ay	VTVL toimii	1000 kpl
ay	Ammattini perhepäivähoitaja	2000 kpl
ay	Metallissa eteenpäin	1500 kpl
y	Musiikinteoriaa harrastajille	500 kpl
sl	Puheena periaatteet	2000 kpl
sl	Puhtia puolueutyöhön	1000 kpl

Av-tuotanto Videot:

Puheena periaatteet
Muuttuvat laulut
Eteenpäin edistyksen tiellä
Minne menet Kemia
Tiedosta terveyttä työhön (Liikeliitto)
Vanhaa ja uutta

Äänikasetit

Vaikuta työpaikallasi (Liikeliitto)

Kalvosarjat

Vaikuta työympäristöösi (Liikeliitto)
Lastenhoito (Liikeliitto)
Maatalouspolitiikka

Aineistojen myynti järjestöittäin

	Kpl	
	1985	1986
Ay-aineistot	22.448	21.367
Sd-aineistot	5.165	2.608
Yleiset aineistot	6.920	5.973
Sosiaalialan aineistot	1.711	1.655
Osuustoiminta-aineistot	51	13
Ruotsinkieliset aineistot	1.543	2.426
Kulttuurialan aineistot	417	400
Yhteensä	38.255	34.442

TSL-kulttuuri- tapahtumia 1986

Etelä-Hämeen piiri

Työväen Musiikkitapahtuma Valkeakoskella

Hämeenlinna

- Sinfoniakonsertti; Katukonsertti; Nuorisokonsertti; TMT-viesti; Mikko Alatalon Lähiörapsodia; Kehitysapuilmat; Vivaldin vuodenajat -konsertti; Retki Valkeakoskelle

Lounais-Häme

Pumpulienkelin kulttuuritapahtuma; Jokioisten Pitäjäpäivät

Riihimäki-Loppi

Ohjelmallisia tilaisuuksia työväentalomuseolla; Kirjallisuusihtia; Rauhanvuoden tapahtuma; Teatteri- ja oopperamatkoja

Valkeakoski

17 Kirjallisuusmatinea; Työväentaloilamat

Helsingin piiri

- Vesa-Matti Loirin konsertti; Hectorin konsertti; Työpaikkanäyttely; 60-luvun lauluja -konsertti; Lasten tapahtuma; Elokuvakkerho vanhukille.

Keski-Suomen piiri

Mikko Alatalon Lähiörapsodia -konsertti Jyväskylässä

Joutsa

Mikko Alatalon Lähiörapsodia -konsertti Joutsassa

Sisä-Suomi

TSL-näyttely juustopäivillä 27.—28. 9. Lasten ja nuorten rauhanviikko 20.-24. 10. Tapahtumia ja rauhankirjoituskilpailu koululaisille. Yhteiskuljetus Mikko Alatalon Lähiörapsodia -konserttiin.

Jämsä

- 8 Jämsän äijän kulttuuriviikko

Kuopion piiri

Kulttuurimatka Valkeakoskelle

Kuopio

Kuopion syksy; Mikko Alatalon Lähiörapsodia -konsertti

Varkaus

Vapun vastaanottajaiset; Harrastustyönäyttely; Kehitysyhteistyöiltamat; Ystävyysillanvietto

Ylä-Savo

- 8 Työväen kirkkopyhä

Kymen piiri

Anjalankoski

Työväeniltamat

Hamina

Taide- ja harrastenäyttely

Imatra

Toimintakauden avajaistanssit; Yhteislauluilta; Kulttuurimatka Viipuriin; Lastentapahtuma; Lauluilta; Teatterimatka; Saimaan iltamat

Kouvola

Työväenhenkinen itsenäisyyspäivä

Kuusankoski

- 11 Vapun vastaanottajaiset

Lapin piiri

Kemi

Kemi-päivät; Opintojärjestön 20-vuotisjuhlat; Demariväen pikkujoulu

Koillis-Lappi

- 5 Äitienpäiväjuhla; Näytelmäkiertue

Mikkelin piiri

Itä-savo

Opintojärjestön 40-vuotisjuhla

Kangasniemi

- Veikko Lavi -ilta

Mikkeli

Työväen Näyttämöpäivät; Jätjän kulttuuripäivät; "Munat meni — Kollaa kestää" -kirjailijoiden ja lukijoiden tapahtuma sankaruudesta; TSL-viikko; Opintojärjestön 40-vuotisjuhla

Pieksämäki

- 9 Haapakoski-tapahtuma; Kehitysyhteistyön ja rauhan näyttely

Oulun piiri

Työläistapahtuma

Kainuu

Isänpäivän kahvikonsertti

Pohjanmaan piiri

"Mekin maksamme velkaa" -nuorisokonsertti; "Mustat kiharat" -teatteriesitys; Harrastenäyttely; "Pohjanmaan ihmisten elämäntuntoja" -antologian julkistaminen

Kokkola

Kuoron 10-vuotiskonsertti; Viihdekonsertti

Lapua

Ohjelmalliset illamat

Lestijokilaakso

Paljakan kesä tapahtuma

Pietarsaari-Kokkola

Opintojärjestöjen tapaaminen; Illamat

Pohjanmaan eteläinen

Harrastetyönäyttely

Seinäjohti

Yhteiskonsertti; Kirkkokonsertti; Kulttuuritilaisuus

Suomenselkä

Syystapahtuma

Vaasa

Meriretki; Elokuinen iltapäivä; Saaristoretki; Familjevåldet -seminaari; teemailtoja varhaisnuorille; Suomen- ja ruotsinkielisiä lauluiltoja; Ilmaisdiskoja nuorille; Hyvänte-keväisyysiltoja; Äitienpäiväjuhla;

Harrasteviikon näyttely; Pikkujoulu; Osallistuttiin Västerbottenin kulttuuriviikolle ja Rauman Kesämeritapahtumaan.

Pohjois-Hämeen piiri

Sivistysjärjestöjen rauhanillamat

Lempäälä-Vesilahti

Veikko Lavi -konsertti

Orivesi

Teatteri-ilta; Tanssit

Tampere

"Ystävyysden markkinat" -näyttely

Pohjois-Karjala

Keski-Karjala

Nukketeatteri Sammon esitys "Bassofantasia"

Lieksa

"Aatteen pitkospuilla" -kirjaesittely

Satakunnan piiri

Kesämeri-tapahtuma

Eura-Säkylä

Veikko Lavi -konsertti

Harjavalta

Veikko Lavi -konsertti; Yhteislau-
luilta; Kirjallisuusilta

Kyrösjärvi

Kirjallisuusmatinea

Pori

Porin kuvataiteen ystävien 35-
vuorisjuhlanäyttely

Rauma

Kesämeri-tapahtuma; Vapun vas-
taanottajaiset; Iloinen iltapäivä;
Mikko Alatalon Lähiörapsodia

Vammala

Kotiseutuaiheinen laivaristeily; Iloi-
set kevätillamat; Anneli Saariston
konsertti; Runo- ja musiikki-ilta
isänpäivänä

Uudenmaan piiri

Kerava

Tietoa Afrikasta -tilaisuus; Teatteri-
retki; Tuusulanjärven Työväenkult-
tuuritapahtuma

Kirkkonummi

Retki Porvooseen; Retki Valkea-
koskelle; Mikko Alatalon Lähiörap-
sodia; Elävän mallin piirustuskurssi

Lohja

Lohjan Työväenkulttuuritapahtu-
ma

Länsi-Uusimaa

TSL-Happening Karjaa-päivillä

Porvoo

Porvoonjoki puhtaaksi -näyttely;
Retki Valkeakoskelle; Mikko Alata-
lon Lähiörapsodia; lasten retki
Peikkopuistoon

Varsinais-Suomen piiri

Mikko Alatalon Lähiörapsodia Tu-
russa

Lausunnot ja kannanotot

Työväen Sivistysliitto
TSL ry:n kirje Liikenneministeriölle koskien paikallisladioiden lähetyksaiva-
vuokria

Liikenneministeriölle

Valtioneuvosto on viime vuonna myöntänyt kokeiluluvat useille paikalliselle radioasemalle. Toimilupaehtoien mukaan paikallisladiot on luovutettava paikkakunnillaan toimiville aatteellisille järjestöille lähetyksaiva kohtuullisin ehdoin silloin, kun ne eivät itse käytä sitä.

Työväen Sivistysliitto on valtakunnallinen sivistysjärjestö, jolla on itsenäisiä, rekisteröityjä opintojärjestöjä useimmilla niistä paikkakunnista, joilla on myönnetty paikallisladiolupia. Opintojärjestöt ovat tutkinneet mahdollisuuksia saada lähetyksaiva käyttönsä, mutta tehtyjen selvitysten mukaan useimmat paikallisladiot pyytävät lähetyksajasta korvauksena jopa 800—1.000 markkaa tunti. Kuten oheisesta muistiosta ilmenee, tätä ei voi pitää kohtuullisena ehtona, vaan paikallisladiot käyttävät väärin hyväkseen niille myönnettyä yksinoikeutta radiolähetyksiin paikkakunnallaan.

Työväen Sivistysliitto esittää, että liikenneministeriö vahvistaisi paikallisladioiden lähetyksajan kohtuulliseksi vuokraksi virka-aikana 50 markkaa tunnilta ja virka-ajan ulkopuolella 150 markkaa. Nämä hinnat perustuvat lähetyksajan todellisiin kustannuksiin, kuten oheisesta muistiosta ilmenee, silloin kun ohjelman tuottaja toimittaa lähetyksavalmiin nauhan. Studiopalvelujen käytöstä ja muista tuotantopalveluista on laskutettava erikseen alalla vallitsevien tariffien mukaan, jos niitä halutaan käyttää.

Työväenliikkeen kulttuuriohjelma

Hyväksytty TSL:n valtuuston kokouksessa 28. 5. 1986

Tämä ohjelma asettaa tavoitteita työväenliikkeen järjestöjen ja jäsenistön kulttuuritoiminnalle. Pääpaino on tehtävillä, jotka Työväen Sivistysliiton tulisi suorittaa yhdessä jäsenjärjestöjensä kanssa. Ohjelma ei pyri olemaan yleinen kulttuuripoliittinen ohjelma: se ei ota kantaa yhteiskunnan yleiseen kulttuuripolitiikkaan.

Eilen ja tänään

Työväenliike voi lähestyä kulttuuria eri tavoin. Poliittisena liikkeenä se esittää yhteiskunnalle ohjelmallisia tavoitteita siitä, miten tämän tulisi tukea kulttuuritoimintaa. Työväenliike on kuitenkin läpi historian sa myös itse ylläpitänyt monenlaista kulttuuritoimintaa. Työväenliikkeenä on syntynyt teattereita, kuoroja ja soittokuntia, siitä on kasvanut suuriin mittoihin yltäneitä taiteilijoita. Työväenliike on ollut mukana aloittamassa yleisradiotoimintaa Suomes-

sa. Se on aikanaan omistanut useita elokuvateattereita ja tuottanut filmejä.

Työväentalot ovat perinteisesti olleet monenlaisen kulttuuritoiminnan keskuksia. Niillä on järjestetty juhlia, iltamia ja tansseja. Työväenyhdistysten piirissä syntyi kuoroja, näyttämöitä, kisälliryhmiä ja muita harrastusryhmiä. Monilla paikkakunnilla työväentalo toimi samalla teatterina. Vuosien mittaan monet toimintamuodot ovat eriytyneet omiksi järjestöikseen. Kuoroista ja soittokunnista kasvoi Suomen Työväen Musiikkiliitto, näyttämöistä Työväen Näyttämöiden Liitto, opintokerhoista Työväen Sivistysliitto. Urheiluharrastuksesta kehittyi Työväen Urheiluliitto.

Tässä toiminnassa on ollut nousu ja laskukausia. Osa työväenliikkeen alulle panemasta kulttuuritoiminnasta on siirtynyt valtion ja kuntien ylläpitämäksi. Joidenkin harrastusmuotojen merkitys on vähentynyt, uusia on tullut tilalle. Parin viime vuosikymmenen aikana kulttuurin osuus puolueyhdistysten toiminnassa on vähentynyt. Vastaavasti taas ammattiyhdistysliikkeessä kulttuuritoiminnan merkitys on kasvanut. Eläkkeensaajien järjestöistä on kehittynyt merkittäviä kulttuurijärjestöjä. 1980-luvulla viestinnän nopea kehitys antaa työväenliikkeen kulttuuritoiminnalle uusia mahdollisuuksia.

Tapahtunut kehitys on otettava huomioon, kun asetetaan tavoitteita työväenliikkeen kulttuuritoiminnalle tänään. Kaikki entiset toimintamuodot eivät enää ole tarpeellisia... Tarvitaan myös kokonaan uusia muotoja.

Harrastustoimintaa tarvitaan

Työväenliikkeen järjestöissä on tarvetta monenlaisen harrastustoiminnan kehittämiseen. Paras tie tähän on TSL:n, sen jäsenjärjestöjen sekä liiton piiri- ja opintojärjestöjen yhteistyö. Harrastustoimintaa on kehitettävä koulutustoiminnassa vakiintuneiden periaatteiden mukaisesti. TSL:n tehtäviä tällä alueella ovat mm.

- harrastusmahdollisuuksien esiintuominen kaikille
- harrastusryhmien perustaminen työpaikoille
- harrastuskurssien ja muun harrastustoimintaa edistävän koulutuksen järjestäminen
- paikallisten, alueellisten ja valtakunnallisten harrastajakatselmusten, kilpailujen ja näyttelyiden järjestäminen
- ohjaajakoulutus

Lähipuosina pääpaino harrastustoiminnan kehittämisessä asetetaan TSL:n ja sen jäseninä olevien ammattiliittojen yhteistyöhön. TSL vastaa jäsenjärjestöjensä kanssa tarkemmin sovittavalla tavalla harrastusryhmien perustamisesta, kulttuurikurssien järjestämisestä sekä harrastajien kilpailujen ja katselmusten suunnittelusta ja toteutuksesta. Tämän lisäksi voidaan järjestää kiertäviä näyttelyitä, julkaista aineistoa jne. Liitto pystyy vuosittain toteuttamaan muutaman jäsenjärjestönsä kanssa jonkin suuren kulttuuriprojektin, sekä kehittämään samanaikaisesti pienimuotoisempaa toimintaa monien järjestöjen kanssa.

Vastaavanlaista yhteistyötä on harjoitettava muidenkin jäsenjärjestöjen kanssa näiden toivomusten

mukaisesti. Hyviä tuloksia voidaan myös saavuttaa TSL:n jäseninä olevien kulttuurijärjestöjen ja muiden järjestöjen kahdenkeskisellä yhteistyöllä.

Jäsenjärjestön kanssa harjoitettava kulttuuritoiminta kohdistuu vain kyseisen järjestön jäsenistöön. Voidaan kuitenkin kehittää toimintamuotoja, joissa useammat jäsenjärjestöt ovat samanaikaisesti mukana, esimerkiksi alueellisia ay-väen kulttuurikatselmuksia. TSL:n opintojärjestöt tarjoavat yleisiä kaikille avoimia harrastusmahdollisuuksia. Kaikilla opintojärjestöillä on mahdollisuus ainakin kulttuurikurssien järjestämiseen. Osassa opintojärjestöistä voidaan myös käynnistää muuta harrastustoimintaa; hyviä kokemuksia on saatu mm. kuvataiteen alueelta.

Juhlat, iltamat, tapahtumat

Työväenliike järjestää vuosittain suuren määrän kokouksia ja joukkotapaamisia. Osa näistä on asiapitoisia kokouksia, joissa ei muuta ohjelmaa tarvitakaan. Kokouksia ja järjestötoimintaa sinänsä voidaan pitää kulttuuritoimintana ja yhteiskunnallisen koulutuksen muotona. Monilla järjestöillä on kuitenkin myös juhlia, retkeilypäiviä, vapputilaisuuksia ja muita tapahtumia, joihin sisältyy erilaisia ohjelmanumeroita.

Näiden tilaisuuksien sisältöön ei aina kiinnitetä tarpeeksi huomiota. Työväenliikkeen omien juhlien ja joukkotilaisuuksien ohjelmallisen tason kohottaminen on tärkeä kulttuuritehtävä. Samalla voidaan myös innostaa työväenliikkeen harrastajaryhmiä entistä parempiin suorituk-

siin. TSL:n tehtävänä on auttaa juhlien suunnittelussa ja esiintyjien hankinnassa sekä kouluttaa tilaisuuksien järjestäjiä.

Erilaisten konserttien, näyttelyiden, festivaalien ja muiden kulttuuritapahtumien järjestäminen sopii luontevasti TSL:n ja sen opintojärjestöjen tehtäväksi. Tällaisten tilaisuuksien avulla liitto voi sekä tukea harrastajia että antaa yleisölle tilaisuuden tutustua maan parhaiden taiteilijoiden työhön. Näiden tapahtumien määrää voidaan vielä lisätä, ja tavoitteena on, että jokainen opintojärjestö järjestäisi ainakin yhden kulttuuritapahtuman vuodessa

Perinne- ja kotiseututyö

Suomen historia viimeisten sadan vuoden ajalta on olennaisesti myös työväenliikkeen historiaa. Päävastuu tämän historian tallentamisesta on oltava yhteiskunnalla. Työväenliikkeen keskuudessa on kuitenkin myös elävää kiinnostusta tämän historian tallentamiseen. Tutkimalla omaa perinnettään työväenliike tuo näkyvästi esiin omaa osuuttaan kansakunnan historiassa. Järjestöjen historiikkien kirjoittaminen on vakiintunut tapa. Viime vuosina on yleistynyt myös näyttelyiden järjestäminen, suullisen perinteen keruu, museoesi-
neiden keruu, kiinnostus työtapoja ja entisiä asumisen muotoja kohtaan jne. Työväenliikkeen merkkihenkilöiden ja tapahtumien muistopäivien viettäminen tarjoaa mahdollisuuksia yhdistää historiaa tämän päivän kulttuuritoimintaan. Tällä alueella on paljon tekemistä, mutta myös innokkaita tekijöitä. Tällä hetkellä onkin syntymässä uusia työväenliik-

keen laitoksia historian ja perinteen tallentamiseksi.

TSL:n tulee historiaan ja perinteesen erikoistuneiden työväenliikkeen yhteisöjen ja laitosten sekä omien jäsenjärjestöjensä kanssa toimia aktiivisesti tällä alueella. TSL voi olla mukana perinteen keruussa sekä harjoittaa perinnepoliittista ohjausta. TSL:n oma historia kirjoitetaan ja TSL-aktivisteilta kerätään lähivuosina tätä koskevaa tietoa.

Perinnetyön lisäksi TSL-järjestöjen on syytä osallistua kotiseututyöhön sen eri muodoissa historian tallentamisesta luonnonsuojeluun.

Viestintä

Joukkoviestintä tulee lähivuosina huomattavasti muuttumaan. On pelättävissä, että sähköisen viestinnän kasvu tulee johtamaan viestinnän kaupallistumiseen. Tässä tilanteessa TSL korostaa Yleisradion ja työväenlehdistön merkitystä tiedonvälittäjinä.

Samalla on huolehdittava siitä, että teknisen kehityksen myönteisiä puolia päästään käyttämään sivistystyössä. Viestintätekniikan halpeneminen ja yksinkertaistuminen tarjoaa mahdollisuuksia kehittää paikallista viestintää, joka palvelee järjestötoiminnan, kulttuuriharrastuksen ja paikallisen viestinnän tarpeita. TSL:n on toimittava aloitteentekijänä viranomaisiin ja järjestöihin päin. ryhdyttävä itse käyttämään uusia välineitä sekä koulutettava muita siihen. TSL:n lähivuosien tavoitteet viestinnän alalla ovat seuraavat:

- ⊖ Suomeen on pohjoismaisen esikuvan mukaisesti luotava ”lähi-radio”, kansalaisjärjestöjen vapaa paikallisradio

- ⊖ kaapelitelevisioverkkoihin on luotava paikalliset, osin harrastajavoimin toimitetut kansalaistelevisiokanavat
- ⊖ kuntien ja järjestöjen on perustettava kuva- ja äänityöpajoja, joissa voidaan tuottaa ohjelmaa näitä välineitä varten
- ⊖ TSL:n on lisättävä viestintäkoulutusta
- ⊖ Aikamerkki -lehteä on edelleen kehitettävä liiton äänenkannattajana

Kansainvälinen yhteistyö

- ⊖ Kansainvälinen solidaarisuustyö on jo vakiinnuttanut asemansa TSL:n toiminnassa. Sitä on kehitettävä edelleen niin, että koko TSL-järjestökenttä on siinä mukana. Sen tavoitteet on tuotava esiin myös liiton kulttuuritoiminnassa.

Yhteistyötä pohjoismaisten veljestäjäjärjestöjen kanssa on laajennettava myös piiri- ja opintojärjestöjen tasolle. Toimintaa voidaan parhaiten kehittää ystävyyskuntaperiaatteella.

- ⊖ Pohjoismainen yhteistyö antaa TSL-toiminnalle uusia virikkeitä ja tarjoaa mahdollisuuksia myös kulttuurivaihtoon.

Sivistysjärjestölaki

Opintokeskuslaki on uusittava ja muutettava sivistysjärjestölaiksi, joka antaa sivistysjärjestöjen opinto- ja kulttuuritoiminnalle yhtäläiset mahdollisuudet.

IX

Tilinpäätös

Vuoden 1986 tulos muodostui kokonaisuudessaan 133.880,78 mk alijäämäiseksi. Ennen tehtyjä poistoja tulos oli kuitenkin 88.871,01 mk ylijäämäinen. Näin ollen vuoden tulos oli 151.000 mk parempi kuin asetettu talousarvion tavoite. Liiton kokonaistulot olivat kuluneena vuotena yhteensä 32.089.209 mk. Kasvua edellisvuoteen oli 1.570.095 mk eli 5,2 %. Eniten kasvuun on vaikutta-

nut liiton harjoittaman kehitysyhteistyön voimakas laajentuminen. Vastaavasti kokonaismenot olivat 32.233.089 mk, eli kasvua edellisvuoteen oli 1.959.497 mk eli 6,5 %. Liiton menot siis kasvoivat selvästi enemmän kuin tulot. Tuottojen ja menojen pääryhmät muodostuivat seuraavasti (suluissa edellisen vuoden vastaavat luvut).

Tuottojen pääryhmät

Opintokeskusvaltionavut	15.384.515	(15.574.055)
Järjestömääräraha	2.389.500	(2.320.000)
Muut valtionavut	2.566.500	(1.389.840)
Valtionavut yhteensä	20.340.500	(19.283.840)
Toimitusmaksut	1.294.362	(1.410.000)
Kurssikeskustulot	451.401	(471.818)
Aineistomyynti	1.834.504	(1.691.585)
Muut tulot	5.591.820	(5.151.958)
Toiminnalliset tulot yht.	9.172.087	(8.729.401)
Jäsenmaksut	2.294.362	(2.239.614)
Lahjoitukset	85.334	(10.200)
Muut tulot	52.435	(104.133)
Varainhankinta yhteensä	2.576.522	(2.353.947)

Menojen pääryhmät

Henkilökunnan palkat	7.420.036	(6.963.284)
Sos.kulut	1.118.953	(1.045.000)
Ylläpitomatkat	571.900	(318.710)
	9.110.889	(8.526.994)
Vuokrat	886.988	(936.984)
Kiinteät kulut yht.	9.997.877	(9.223.978)
Aineistotuotanto (ostot)	1.070.622	(1.399.839)
Muut menot	20.931.839	(19.469.617)
Poistot	222.751	(170.158)

Valtionapujen osuus liiton kokonaistuloista oli 63,4 % (63,5 % v. 85). Liiton omien toiminnallisten tulojen osuus oli 28,5 % (28,7 %) ja jäsenmaksujen osuus lahjoitukset mukaan lukien 8,1 % (7,8 %) kokonaistuloista. Tulorakenteen jakautumisessa on havaittavissa selvää vakiintumista. Kiinteiden kulujen osuus kokonaismenoista oli 31,0 %. Edellisvuoteen verrattuna on niissä tapahtunut kasvua. Liiton maksuvalmius oli kertomusvuoden aikana ajoittain kireällä, mikä osittain selittyy tiettyjen valtionaputoimintojen voimakkaasta kasvusta ja niihin liittyvien valtionapumaksatusten viiveistä.

Tuloslaskelma

Opintokeskuksen kulujäämäksi muodostui 1.820.400 mk, mikä oli 239.293 mk vähemmän kuin vuonna 1985. Liiton opintokeskuksen saama opintokerhojen valtionapu väheni kerhotoiminnan laskusta johtuen 100.671 mk:lla edellisvuodesta. Kurssitoiminta oli se opintotoiminnan muoto, joka nieli eniten liiton saamia valtionapuja. Liiton kautta tapahtuneen kurssitoiminnan kokonaiskulut 8.820.596 mk, mikä 333.699 mk vähemmän kuin vuonna 1985. Opintoaineistojen, mukaan lukien av-aineistot, kokonaismyynti kasvoi 127.920 mk:lla. Aineistovaraston arvo laski kertomusvuonna 35.687 mk:lla. Liiton harjoittama kehitysyhteistyö kasvoi edelleen voimakkaasti. Kehitysyhteistyön keräystulot olivat 410.799,79 mk ja tähän toimintaan ulkoministeriöltä

saatu valtionapu 1.705.610,95 mk. Vuoteen 1985 verrattuna kasvua oli peräti 1.071.770,90 mk eli 169 %. Rantatoivalan kurssikeskuksen käyttöaste säilyi toimintavuoden aikana kohtuullisena. Tilivuoden tulos muodostui tehtyjen poistojen jälkeen lievästi alijäämäiseksi. Vuoden aikana on peruskorjattu vanhaa päärakennusta ja käynnistetty uuden lisärakennuksen rakennustyöt.

Tase

Taseen loppusumma on pienentynyt vuoteen 1985 verrattuna 1.572.243,36 mk:lla. Vastaavan puolella rahoitusomaisuuteen kuuluvat rahat ja pankkisaamiset ovat vähentyneet 2.207.411,63 mk:lla. Vuoden aikana onkin lyhennetty vuoden 1984 kurssitoiminnasta aiheutunutta velkaa 2.258.611,35 mk:lla. Opinto-keskuksen valtionapusaamiset ja kurssien kanssajärjestäjien osuudet ovat lisänneet siirtosaamisia edellisvuodesta 396.659,84 mk:lla. Kaikkiin siirtosaamisiin oli vuoden vaihteessa 8.503.315,53 mk. Vaihtomaisuuden arvo pysyi lähes entisellään. Tilinpäätösarvossa on opintoaineistovarastosta ensin suoritettu 15 %:n epäkuranttiusvähennys ja sen jälkeen tehty 45 %:n aliarvostusvähennys. Käyttöomaisuudesta on tehty elinkeinoverolain sallimat enimmäispoistot. Lyhytaikainen vieras pääoma väheni edellisvuodesta 1.401.703,33 mk:lla. Pitkäaikainen vieras pääoma muodostuu lähinnä KTV:lta ja Metallityöväen Liitolta saaduista lainoista.

Tuloslaskelma 1. 1.—31. 12. 1986

VARSINAINEN TOIMINTA

OPINTOKESKUS

Ylläpito

Tuotot

Valtionavut..... 5.737.629,00

Toiminnalliset tulot 1.715.132,26

Kulut 10.451.482,65 — 2.998.721,39

Opinto-ohjaajakoulutus

Tuotot

Valtionavut..... 960.403,92

Toiminnalliset tulot 1.183.142,80

Kulut 1.752.323,52 + 391.223,20

Kurssitoiminta

Tuotot

Valtionavut..... 6.710.783,18

Toiminnalliset tulot 2.093.732,51

Kulut 8.820.596,94 — 16.081,25

Luentotoiminta

Tuotot

Valtionavut..... 148.761,00

Toiminnalliset tulot 32.600,00

Kulut 190.095,36 — 8.734,36

Opintokerhotoiminta

Tuotot

Valtionavut..... 1.834.492,00

Toiminnalliset tulot 20.027,00

Kulut 1.840.488,36 + 14.030,64

Opintomateriaalituotanto

Valtionavut..... 34.000,00

Liikevaihto 1.834.504,41

Ostot..... 1.034.934,52

Varastojen muutos + 35.687,61 1.070.622,13 + 797.882,28 — 1.820.400,88

KULTTUURITOIMINTA

Kulttuuriosasto

Tuotot

Valtionavut..... 40.000,00

Toiminnalliset tulot 538.334,57

Kulut 1.293.584,18 — 715.249,61

Aikamerkki				
Tuotot				
Toiminnalliset tulot	278.962,50			
Kulut	446.078,21	—	167.115,71	— 882.365,32
KANSAINVÄLINEN TOIMINTA				
Tuotot				
Valtionavut	179.390,00			
Toiminnalliset tulot	147.017,68	326.407,68		
Kulut		483.417,83		— 157.010,15
KEHITYSYHTEISTYÖ JA RAUHANTYÖ				
Tuotot				
Valtionavut	1.705.610,95			
Toiminnalliset tulot	410.799,79	2.116.410,74		
Kulut		2.313.122,14		— 196.711,40
TALOUS JA HALLINTO				
Yleisjohto ja hallintoelinten toiminta				
Kulut			— 760.192,06	
Jakamattomat kulut ja tuotot				
Tuotot				
Toiminnalliset tulot		466.432,55		
Kulut		1.408.450,83	— 942.018,28	
Kurssikeskus				
Tuotot				
Toiminnalliset tulot		451.401,54		
Kulut		465.926,04	— 14.524,50	— 1.716.734,84
VARSINAISEN TOIMINNAN KULUJÄÄMÄ				— 4.773.222,59
VARAINHANKINTA				
Tuotot				
Jäsenmaksut		2.438.783,80		
Osinkotulot		21.791,10		
Korkotulot		18.353,39		
Muut varainhankintatulot		97.623,76		+ 2.576.552,05
KORKOKULUT				
Kulut				— 103.958,45
OMATOIMINEN KULUJÄÄMÄ				— 2.300.628,99
YLEISAVUSTUKSET				
Tuotot				
Investointiavustukset		600.000,00		
Vähennetty hankintamenoista		— 600.000,00		
Järjestömääräraha				+ 2.389.500,00
				+ 88.871,01
POISTOT				
Kulut				— 222.751,79
TILIKAUDEN TULOS				— 133.880,78
ALIJÄÄMÄ				133.880,78

Tase 31. 12. 1986

Vastaavaa

Rahoitusomaisuus			
Rahat ja pankkisaamiset	858.185,27		
Myyntisaamiset	13.633,19		
Lainasaamiset	25.000,00		
Ennakkomaksut	38.213,20		
Siirtosaamiset	8.503.315,53	9.438.347,19	
Vaihto-omaisuus			
Kirjat ja äänilevyt	196.071,37		
Opintoaineistovarasto	1.024.239,67	1.220.311,04	
Käyttöomaisuus ja muut pitkävaikutteiset menot			
Maa-alueet	71.500,00		
Rakennukset	747.841,02		
Lisäys	737.966,71		
J. katettu investointiavustuksella	-600.000,00	885.807,73	
Koneet ja kalusto	344.340,14		
Osakkeet	143.307,05		
Muut pitkävaikutteiset menot	160.835,34	1.605.790,26	
Muut pitkäaikaiset sijoitukset		336.369,59	
		<u>12.600.818,08</u>	

Vastattavaa

Vieras pääoma			
Lyhytaikainen			
Ostovelat	87.740,00		
Ennakkomaksut	1.024,00		
Siirtovelat	1.979.785,98		
Kurssivelat	6.555.476,76		
Muut lyhytaikaiset velat	1.988.652,18	10.612.678,92	
Pitkäaikainen			
Lainat rahoituslaitoksilta	188.340,75		
Muut pitkäaikaiset velat	850.000,00	1.038.340,75	
Varaukset			
Kurssivaraus		300.000,00	
Oma pääoma			
Peruspääoma	10.000,00		
Ruotsinkiel. siht. pääoma	17.269,07		
Arvonkorotusraho	271.000,00		
Toiminnan kehittämisrahasto	290.000,44		
Edell. tilikausien ylijäämä	195.409,68		
Tilikauden alijäämä	- 133.880,78	649.798,41	
		<u>12.600.818,08</u>	

Taseen liitetiedot

Annetut pantit:

Haltijavelkakirjat 1—9 Suomen Työväen Säästöpankissa olevan lainan mk 188.340,75 vakuutena.

Vastuut:

Eläkevastuut mk 1.088.830,00 ja muut vastuut mk 70.400,00

Tilikauden palkat ovat 10.464.749,24 markkaa, joista valmistuspalkat ovat 136.499,00 markkaa.

Tilikauden vuokrat ovat 1.876.329,19 markkaa.

Liittotoimikunta esittää, että vuoden 1986 alijäämä 133.880,78 markkaa kirjataan edellisten vuosien ylijäämätilille, jonka jälkeen tilillä on ylijäämää 61.528,90 markkaa.

Kirjanpitokirjojen luettelo:

Kassakladi, sidottu kirja

Päiväkirja, atk-tuloste

Pääkirja, atk-tuloste

Tasekirja, sidottava

Palkka- ja palkkiokortisto, atk-tuloste

Kurssiasiakasreskontra, atk-tuloste

Tase-erittelyt

Helsingissä maaliskuun 13. päivänä 1987

Pirjo Ala-Kapee puheenjohtaja
Maija-Liisa Nieminen varapuheenjohtaja
Unto Luhtasaari varapuheenjohtaja
Teuvo Ikonen
Jouko Jaakkola
Leena Luhtanen
Jouko Muuri
Sirkka-Liisa Nieminen
Esko Ranto
Viljo Ripatti
Ingmar Svedberg
Erkki Tapola
Sointu Toivonen
Pentti Vainio

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Työväen Sivistysliitto TSL ry:n vuoden 1986 valitsemina varsinaisina tilintarkastajina olemme tarkastaneet liiton tilinpäätöksen ja kirjanpidon sekä hallinnon tilivuodelta 1986 hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa.

Liittotoimikunnan valitsemina on suorittanut valvontatarkastusta Tilintarkastusrengas Oy ja tarkastustyön on tehnyt tilintarkastaja Teuvo Immonen HTM.

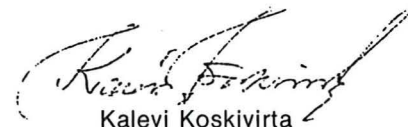
Määrätarkoituksiin saadut valtionavut on käytetty myöntämisperusteiden mukaisesti.

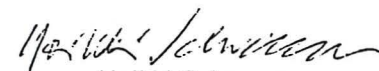
Tilinpäätös on laadittu voimassa olevien säännösten mukaisesti.

Puollamme:

- tuloslaskelman ja taseen vahvistamista,
- vastuuvapauden myöntämistä vastuuvollisille tarkastamamme tilivuodelta 1986 ja
- tilikauden alijäämän käsittelyä liittotoimikunnan esittämällä tavalla.

Helsingissä maaliskuun 31. päivänä 1987

Kalevi Koskivirta
HTM

Heikki Salovaara